

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

સી.એ. ૪૯૧૦ નું ૨૦૧૫

[૨૦૧૫] ૭ એસ.સી.આર. ૨૧૫

પેટ્રોલિયમ અને પ્રાકૃતિક ગેસ નિયમનકારી મંડળ

વિ.

ઈન્દ્રપ્રસ્થ ગેસ લિમિટેડ તથા અન્ય.

(દીવાની અપીલ નંબર ૪૯૧૦ / ૨૦૧૫)

જુલાઈ ૦૧, ૨૦૧૫

[દીપક મિશ્રા અને ઉદય ઉમેશ લલિત, ન્યાયમૂર્તિઓ]

પેટ્રોલિયમ અને પ્રાકૃતિક વાયુ નિયામક મંડળ અધિનિયમ, ૨૦૦૮ – કલમો ૨૦, ૨૨, ૬૧, ૧૧ – મંડળની સત્તા – પ્રાકૃતિક વાયુના ઉપભોક્તા માટે પરિવહન દર નિશ્ચિત કરવાની – ઠરાવ્યું: પેટ્રોલિયમ અને પ્રાકૃતિક વાયુ નિયામક મંડળને એન્ટિટીઓ દ્વારા ઉપભોક્તાઓને જે કિંમતે ગેસ વેચવાનો હોય તેની મહત્તમ ચીલ્નેર કિંમત નિશ્ચિત કરવાની અથવા તેનું નિયમન કરવાની સત્તા પ્રાપ્ત નથી – પોતાની સ્વતંત્ર વિતરણ જાળવણી વ્યવસ્થા ધરાવતી કોઈ એન્ટિટી માટે નેટવર્ક દરનો કોઈપણ ઘટક અથવા સંકોચન શુલ્ક નિશ્ચિત કરવાની સત્તા પણ મંડળને પ્રાપ્ત

નથી – અધિનિયમ મંડળને આવી કોઈ સત્તા પ્રદાન કરતું નથી અને કલમ ૨૨ માં વપરાયેલ “આધીન” શબ્દપ્રયોગ તેને શરતાધીન બનાવે છે – તેને અધિનિયમની અન્ય જોગવાઈઓને આધીન રહેવું પડે – કારણ કે દર નિશ્ચિત કરવાની સત્તા મંડળને આપવામાં આવી નથી, તેથી શહેર અથવા સ્થાનિક ગેસ વિતરણ નેટવર્ક માટે નેટવર્ક દરના નિર્ધારણ તથા સી.એન.જી. માટે સંકોચન શુલ્ક સંબંધિત ક્ષેત્ર આવરી લેતું નિયમન મંડળ બનાવી શકતું નથી – કારણ કે સમગ્ર નિયમન ઉપરોક્ત વિષયને કેન્દ્રમાં રાખીને રચાયેલ છે, તેથી તે નિયમન અધિનિયમબાહ્ય જાહેર કરવામાં આવે છે – પેટ્રોલિયમ અને પ્રાકૃતિક વાયુ નિયામક મંડળ (શહેર અથવા સ્થાનિક પ્રાકૃતિક વાયુ વિતરણ નેટવર્કો માટે નેટવર્ક દરના નિર્ધારણ અને સી.એન.જી. માટે સંકોચન શુલ્ક) નિયમો, ૨૦૦૮.

અપીલને નામંજૂર કરતાં, અદાલતે

ઠરાવ્યું– ૧.૧ પેટ્રોલિયમ અને નેચરલ ગેસ રેગ્યુલેટરી બોર્ડ અધિનિયમ, ૨૦૦૮ ની કલમ ૨૦ ના વાંચન પરથી સ્પષ્ટ થાય છે કે બોર્ડને પેટ્રોલિયમ, પેટ્રોલિયમ ઉત્પાદનો અને નેચરલ ગેસના પરિવહન માટેની હાલની પાઈપલાઈન અથવા હાલના શહેર અથવા સ્થાનિક નેચરલ ગેસ વિતરણ નેટવર્કને સામાન્ય વાહક અથવા કરાર વાહક તરીકે જાહેર કરવાની તથા આવી પાઈપલાઈન અથવા નેટવર્કમાં પ્રવેશનું નિયંત્રણ કરવાની અથવા પ્રવેશની મંજૂરી આપવાની સત્તા પ્રદાન કરવામાં આવી છે. ઉપકલમ (૪) બોર્ડને શહેર અથવા સ્થાનિક નેચરલ ગેસ વિતરણ નેટવર્ક પાથરવા, બાંધવા, સંચાલિત કરવા અથવા વિસ્તૃત કરવા માટે કેટલાંક વર્ષોની વિશિષ્ટ

અવધિ નક્કી કરવાની સક્ષમતા આપે છે. બોર્ડ જે ઉદ્દેશ્યોના આધારે માર્ગદર્શન લેવાનું છે તે છે સંસ્થાઓ વચ્ચે સ્પર્ધાને પ્રોત્સાહન આપવું, નિષ્ફળ રોકાણ ટાળવું, પુરવઠો જાળવી રાખવો અથવા વધારવો, અથવા સમાનતાપૂર્વક વિતરણ સુનિશ્ચિત કરવું અથવા પેટ્રોલિયમ વગેરેની પૂરતી ઉપલબ્ધતા સુનિશ્ચિત કરવી. કલમ ૨૧ પ્રથમ ઉપયોગના અધિકાર સાથે સંબંધિત છે. પરિવહન શુલ્ક, જેને કલમ ૨૨(૧) માં સ્થાન મળ્યું છે, તે “આ અધિનિયમની જોગવાઈઓના અધિન” એવા શબ્દોથી શરૂ થાય છે. ઉક્ત જોગવાઈ બોર્ડને નિયમન દ્વારા સામાન્ય વાહકો અથવા કરાર વાહકો અથવા શહેર અથવા સ્થાનિક નેચરલ ગેસ વિતરણ નેટવર્ક માટે પરિવહન શુલ્ક તથા આવા શુલ્કો નક્કી કરવાની રીત નિર્ધારિત કરવાની સત્તા આપે છે. [પરિષેદ ૧૬-૧૮] [૨૪૩-એ-બી; ૨૪૪-જી-એચ; ૨૪૫-એ-બી; ૨૪૭-જી-એચ]

વેલ્થ ટેક્સના કમિશનર, આંધ્ર પ્રદેશ, હૈદરાબાદ વિ. એચ.ઈ.એચ. નિઝામના કુટુંબના ટ્રસ્ટીઓ (રિમેઈન્ડર વેલ્થ ટ્રસ્ટ), હૈદરાબાદ (૧૯૭૭) ૩ એસ.સી.સી. ૩૬૨ : ૧૯૭૭ (૩) એસ.સી.આર. ૭૩૫; અશોક લેલેન્ડ લિમિટેડ વિ. તમિલનાડુ રાજ્ય અને અન્ય એક (૨૦૦૪) ૩ એસ.સી.સી. ૧ : ૨૦૦૪ (૧) એસ.સી.આર. ૩૦૬; કે. આર. સી. એસ. બાલકૃષ્ણ ચેટ્ટી એન્ડ સન્સ એન્ડ કંપની વિ. મદ્રાસ રાજ્ય એ.આઈ.આર. ૧૯૬૧ એસ.સી. ૧૧૫૨ : ૧૯૬૧ એસ.સી.આર. ૭૩૬; સાઉથ ઈન્ડિયા કોર્પોરેશન (પી) લિમિટેડ વિ. સચિવ, બોર્ડ ઓફ રેવન્યુ, ત્રિવેન્દ્રમ અને અન્ય એક એ.આઈ.આર. ૧૯૬૪ એસ.સી. ૨૦૭ : ૧૯૬૪ એસ.સી.આર.

૨૮૦; બી. એસ. વાહેરા અને અન્ય એક વિ. ભારત સંઘ અને અન્યગણ
એ.આઈ.આર. ૧૯૬૯ એસ.સી. ૧૧૮ : ૧૯૬૮ એસ.સી.આર. ૫૭૫ – ઉલ્લેખિત.

૧.૨ કલમ ૧૧ ની ઉપકલમ (ઈ) બોર્ડને કેટલીક બાબતો અંગે વિનિયમો દ્વારા
નિયમન કરવાની સત્તા આપે છે. કલમ ૧૧(ઈ)(૨) બોર્ડને સામાન્ય વહનકાર
અથવા કરાર આધારિત વહનકાર માટે પરિવહન દરો નક્કી કરવાની સત્તા આપે છે.
કલમ ૧૧ ની ઉપકલમ (એફ) બોર્ડને અધિસૂચિત પેટ્રોલિયમ, પેટ્રોલિયમ
ઉત્પાદનો અને પ્રાકૃતિક વાયુ અંગે નિયમન કરવાની મંજૂરી આપે છે અને કલમ ૧૧
ની ઉપકલમ (ઈ)(૩) બોર્ડને વિનિયમો દ્વારા શહેર અથવા સ્થાનિક પ્રાકૃતિક વાયુ
વિતરણ જાળ સુધી પહોંચવું નિયમન કરવાની સત્તા આપે છે, જેથી પાઈપલાઈન
પ્રવેશ સંહિતા મુજબ એકમો વચ્ચે ન્યાયસંગત વેપાર અને સ્પર્ધા સુનિશ્ચિત થાય.
[ફક્ટો ૨૨] [૨૫૧-જી-એચ; ૨૫૨-એ-બી]

૧.૩ વડી અદાલતનું વિશ્લેષણ કલમ ૧૧ સાથે સુસંગત છે અને ઉક્ત જોગવાઈ
માટે કલમ ૨૨ માં ઉપયોગમાં લેવાયેલ “ને આધીન” શબ્દપ્રયોગથી આ બાબત
સ્પષ્ટ રીતે પ્રતિપાદિત થાય છે કે કલમ ૨૨ ને અધિનિયમની ધારા ૧૧ સમક્ષ નમવું
પડે છે, જે બોર્ડની સત્તાઓ અને કાર્યો સાથે સંબંધિત છે. ધારા ૧૧(ઈ) માં માત્ર
“સામાન્ય વાહક” અથવા “કરાર આધારિત વાહક” એવા શબ્દોનો જ ઉપયોગ થયો
છે. ભલે “વિષયવસ્તુ” ની સંકલ્પનાનો અમલ કરવામાં આવે, તત્ત્વતઃ તે
“સામાન્ય વાહક” અને “કરાર આધારિત વાહક” જ છે. ઉક્ત શબ્દપ્રયોગની
શબ્દકોશીય કલમ ભિન્ન અર્થ દર્શાવે છે અને તેમાં એવી સંસ્થા આવરી લેવામાં

આવતી નથી કે જે પાઈપલાઈનોનો ઉપયોગ પોતાના જ ઉપયોગ માટે કરે છે. વિશિષ્ટતાની અવધિ પૂર્ણ થયા પછી પણ બોર્ડને સત્તા પ્રાપ્ત થાય છે એવી રજૂઆતને પણ યોગ્ય માનવી શકાય તેમ નથી, કારણ કે આવી સત્તા બોર્ડને ધારા ૧૧ હેઠળ સોંપવામાં આવી નથી. જેમ સ્પષ્ટપણે જણાય છે, આ જોગવાઈ તે સંસ્થા સાથે સંબંધિત છે, જ્યારે તે પોતાની પાઈપલાઈનના એક ભાગરૂપે સામાન્ય વાહક અથવા કરાર આધારિત વાહક તરીકે પોતાને સંકળે છે, ગ્રાહકો સાથે નહીં. [પેરા ૨૩] [૨૫૩-બી-ઈ]

૧.૪ અધિનિયમના યોજનાત્મક પરિપ્રેક્ષ્યમાં અને વિધાનમંડળની મંજૂરી વાંચીને તથા સુસંગત અર્થઘટનના સિદ્ધાંતનો અમલ કરતાં, જે સંસ્થાઓ “કોમન કેરિયર્સ” અથવા “કોન્ટ્રાક્ટ કેરિયર્સ” નથી તેમનો સમાવેશ અનુમત્ય ગણાય, એવું પ્રતિત થતું નથી. વિધાનમંડળે તેમને અધિનિયમની કલમ ૧૧ હેઠળ જ્ઞાતપૂર્વક સમાવેશ કર્યા નથી અને એવો અસમાવેશ કોઈ અસંગતતા ઊભી કરતો નથી. ખાસ કરીને આ બાબતમાં બોર્ડને સત્તા પ્રદાન ન કરવું આકસ્મિક છે, એવું કલ્પી શકાય તેમ નથી. વિધાનમંડળની મંજૂરી સંપૂર્ણપણે સ્પષ્ટ અને સાદી છે અને હકીકતમાં વર્તમાન શબ્દોને કોઈ અર્થ આપવા માટે અન્ય કોઈ અર્થઘટન અપનાવવાની આવશ્યકતા જ ઊભી થતી નથી. [પેરા ૩૦, ૩૨] [૨૬૦-અ-ક; ૨૬૧-ક]

સુરજીત સિંહ કલરા વિ. યુનિયન ઓફ ઈન્ડિયા (૧૯૯૧) ૨ એસસીસી ૮૭ : ૧૯૯૧ (૧) એસસીઆર ૩૬૪; સીએસટી વિ. પારસન ટૂલ્સ એન્ડ પ્લાન્ટ્સ (૧૯૭૫) ૪ એસસીસી ૨૨; બોર્ડ ઓફ મુસ્લિમ વક્ફ્સ વિ. રાધા કિશન (૧૯૪૬)

૬ મૂર પીસી ૧ : ૧૩ ઈઆર ૫૬૨; સીઆઈટી વિ. નેશનલ તાજ ટ્રેડર્સ (૧૯૮૦) ૧ એસસીસી ૩૭૦; એસ.પી. ગુપ્તા વિ. યુનિયન ઓફ ઈન્ડિયા (૧૯૮૧) સપ્પ. એસસીસી ૮૭ : ૧૯૮૨ એસસીઆર ૩૬૫; ભારત એલ્યુમિનિયમ કો. વિ. કાઈઝર એલ્યુમિનિયમ ટેકનિકલ સર્વિસિસ ઈન્ક. (૨૦૧૨) ૯ એસસીસી ૫૫૨ : ૨૦૧૨ (૧૨) એસસીઆર ૩૨૭; સારાહ મેથ્યુ વિ. ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ કાર્ડિયો વાસ્ક્યુલર ડિસીઝિસ (૨૦૧૪) ૨ એસસીસી ૬૨ : ૨૦૧૩ (૧૨) એસસીઆર ૬૭૪; શિવ શક્તિ કો-ઓપ. હાઉસિંગ સોસાયટી (૨૦૦૩) ૬ એસસીસી ૬૫૯ : ૨૦૦૩ (૩) એસસીઆર ૭૬૨; ભારત એલ્યુમિનિયમ (૨૦૧૨) ૯ એસસીસી ૫૫૨ : ૨૦૧૨ (૧૨) એસસીઆર ૩૨૭ – સંદર્ભિત.

ડુપોર્ટ સ્ટીલ્સ લિ. (૧૯૮૦) ૧ ડબલ્યુએલઆર (૧૯૮૦) ૧ ડબલ્યુએલઆર ૧૪૨ – નો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો.

૧.૫ કલમ ૬૧(૧) ની ઉપકલમ (૧) મુજબ, બોર્ડને આ બાબતનું નિર્ધારણ કરવામાં આવ્યું છે કે તે રાજપત્રમાં સૂચના દ્વારા, અધિનિયમની જોગવાઈઓ અમલમાં મૂકવા માટે, અધિનિયમ તથા તે હેઠળ બનાવાયેલા નિયમો સાથે સુસંગત હોય એવા વિનિયમો બનાવી શકે. કલમ ૬૧ ની ઉપકલમ (૨) મુજબ, ઉપરોક્ત સત્તાની વ્યાપકતા પર કોઈ પ્રતિકૂલ અસર કર્યા વિના, આવા વિનિયમોમાં નીચે દર્શાવેલ તમામ અથવા કોઈપણ બાબતો માટે જોગવાઈ કરી શકાય છે, અને ત્યારબાદ તે બાબતોનું ઉલ્લેખન કરવામાં આવ્યું છે. કલમ ૬૧(૨)(ટી) “કોમન કેરિયર” અને “કોન્ટ્રાક્ટ કેરિયર” અથવા “શહેર અથવા સ્થાનિક પ્રાકૃતિક વાયુ

વિતરણ નેટવર્ક” માટેના પરિવહન શુલ્ક સાથે સંબંધિત છે અને તેનું નિર્ધારણ કલમ ૨૨ ની ઉપકલમ (૧) અનુસાર કરવાનું રહે છે. ઉક્ત જોગવાઈના અનુસરણમાં, પેટ્રોલિયમ એન્ડ નેચરલ ગેસ રેગ્યુલેટરી બોર્ડ (શહેર અથવા સ્થાનિક પ્રાકૃતિક વાયુ વિતરણ નેટવર્ક્સ માટે નેટવર્ક શુલ્કનું નિર્ધારણ અને સીએનજી માટે સંકોચન શુલ્ક) વિનિયમો, ૨૦૦૮ ઘડવામાં આવ્યા છે. [ફકરા ૩૩, ૩૪] [૨૬૧-ઈ, જી-એચ; ૨૬૨-એ-બી]

૧.૬ અધિનિયમની કલમ ૧૧ મુજબ બોર્ડને આવી સત્તા સોંપવામાં આવી નથી. એ જ વિધાનમંડળની મંજૂરી છે. કલમ ૬૧ બોર્ડને અધિનિયમના હેતુઓને અમલમાં મૂકવા માટે નિયમો ઘડવા સક્ષમ બનાવે છે અને તેમાં કેટલાક વિશિષ્ટ પાસાઓનો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે. કલમ ૬૧ ને વૈધાનિક યોજનાના સંદર્ભમાં વાંચવી આવશ્યક છે. જો સમગ્ર કાયદાનું એકંદરે વાચન કરતાં આવી સત્તા પ્રાપ્ત થતી ન હોય, તો પ્રત્યાયોજિત સત્તાધિકારી નિયમ ઘડી શકતો નથી, કારણ કે તે વૈધાનિક જોગવાઈઓ સાથે સુસંગત રહેશે નહીં અને અધિનિયમની જોગવાઈઓ અમલમાં મૂકવાના હેતુસર પણ ગણાશે નહીં. નિયમનકારી જોગવાઈઓનું વાચન અને અમલીકરણ અધિનિયમના સ્વભાવ અને પાઠ્ય સંદર્ભને ધ્યાનમાં રાખીને કરવાનું હોય છે, કારણ કે એ જ સત્તાનો સ્ત્રોત છે. સમગ્ર અધિનિયમનું અવલોકન કરીને અને વિવિધ સિદ્ધાંતો લાગુ કરતાં એવું જાણવા મળે છે કે અધિનિયમ બોર્ડને આવી કોઈ સત્તા આપતું નથી અને કલમ ૨૨ માં ઉપયોગમાં લેવાયેલ “અધિન” શબ્દપ્રયોગ તેને શરતી બનાવે છે. તેને અધિનિયમની અન્ય જોગવાઈઓને વશ થવું

પડે છે. દર નક્કી કરવાની સત્તા બોર્ડને આપવામાં આવી નથી. આ પરિસ્થિતિમાં બોર્ડ એવો નિયમ ઘડી શકતું નથી કે જે શહેર અથવા સ્થાનિક ગેસ વિતરણ જાળાં માટેના નેટવર્ક દરના નિર્ધારણ અને સીએનજી માટેના સંકોચન શુલ્ક સંબંધિત ક્ષેત્રને આવરી લે. કારણ કે સમગ્ર નિયમનો કેન્દ્રબિંદુ ઉક્ત વિષય છે, તેથી ઉક્ત નિયમ અતિસત્તા બહારનો હોવાનું જાહેર કરવામાં આવે છે. [પરિષેદ ૪૩] [૨૬૭-સી-એફ]

સેન્ટ જોન્સ ટીચર્સ ટ્રેનિંગ ઇન્સ્ટિટ્યૂટ વિ. નેશનલ કાઉન્સિલ ફોર ટીચર એજ્યુકેશન (૨૦૦૩) ૩ એસ.સી.સી. ૩૨૧ : ૨૦૦૩ (૧) એસ.સી.આર. ૯૭૫; કુન્જ બિહારી લાલ બુટૈલ વિ. સ્ટેટ ઓફ એચ.પી. (૨૦૦૦) ૩ એસ.સી.સી. ૪૦ : ૨૦૦૦ (૧) એસ.સી.આર. ૧૦૫૪; સ્ટેટ ઓફ કલોર્નિડ વિ. એચ. ગણેશ કામથ (૧૯૮૩) ૨ એસ.સી.સી. ૪૦૨ : ૧૯૮૩ (૨) એસ.સી.આર. ૬૬૫; સુખદેવ સિંહ વિ. ભગતરામ સરદાર સિંહ રઘુવંશી (૧૯૭૫) ૧ એસ.સી.સી. ૪૨૧ : ૧૯૭૫ (૩) એસ.સી.આર. ૬૧૯; જનરલ ઓફિસર કમાન્ડિંગ-ઇન-ચીફ વિ. સુભાષ યાદવ (૧૯૮૮) ૨ એસ.સી.સી. ૩૫૧ : ૧૯૮૮ (૩) એસ.સી.આર. ૬૨; સ્ટેટ ઓફ ટી.એન. વિ. પી. કૃષ્ણમૂર્તિ (૨૦૦૬) ૪ એસ.સી.સી. ૫૧૭ : ૨૦૦૬ (૩) એસ.સી.આર. ૩૯૬; યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા વિ. શ્રીનિવાસન (૨૦૧૨) ૭ એસ.સી.સી. ૬૮૩ : ૨૦૧૨ (૬) એસ.સી.આર. ૩૪; ડૉ. ઇન્દ્રમણિ પ્યારેલાલ ગુપ્તા વિ. ડબ્લ્યુ.આર. નાતુ એ.આઈ.આર. ૧૯૬૩ એસ.સી. ૨૭૪ : ૧૯૬૩ એસ.સી.આર. ૭૨૧; ટાટા પાવર કંપની લિમિટેડ વિ. રિલાયન્સ એનર્જી લિમિટેડ

(૨૦૦૯) ૧૬ એસ.સી.સી. ૬૫૯ : ૨૦૦૯ (૯) એસ.સી.આર. ૬૨૫; અકેડેમી
ઓફ ન્યુટ્રિશન ઇમ્પ્રુવમેન્ટ વિ. યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા (૨૦૧૧) ૮ એસ.સી.સી.
૨૭૪ : ૨૦૧૧ (૮) એસ.સી.આર. ૬૮૦ – સંદર્ભિત.

પ્રકરણ કાનૂન સંદર્ભ

૧૯૭૭ (૩) એસ.સી.આર. ૭૩૫ નો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે. પરિચ્છેદ ૨૦

૨૦૦૪ (૧) એસ.સી.આર. ૩૦૬ નો સંદર્ભ લેવામાં આવ્યો. પેરા ૨૦

૧૯૬૧ એસ.સી.આર. ૭૩૬નો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે. પરિચ્છેદ ૨૦

૧૯૬૪ એસ.સી.આર. ૨૮૦ નો સંદર્ભ લેવાયો છે. પેરા ૨૧

૧૯૬૮ એસ.સી.આર. ૫૭૫ નો સંદર્ભ લેવામાં આવ્યો. પરિચ્છેદ ૨૧

(૧૯૭૫) ૪ એસ.સી.સી. ૨૨ નો સંદર્ભ લેવાયો. પેરા ૨૫

(૧૯૮૦) ૧ એસ.સી.સી. ૩૭૦ નો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે. પરિચ્છેદ ૨૬

૧૯૮૨ એસ.સી.આર. ૩૬૫ નો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે. પરિચ્છેદ ૨૭

૨૦૧૩ (૧૨) એસ.સી.આર. ૬૭૪ નો સંદર્ભ લેવામાં આવ્યો છે. પરિચ્છેદ ૨૮

૧૯૯૧ (૧) એસ.સી.આર. ૩૬૪ નો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે. પરિચ્છેદ ૨૮

૨૦૦૩ (૧) એસ.સી.આર. ૯૭૫ નો સંદર્ભ લેવામાં આવ્યો છે. પરિચ્છેદ ૩૬

૨૦૦૦ (૧) એસ.સી.આર. ૧૦૫૪ નો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો. પરિચ્છેદ ૩૭

૧૯૮૩ (૨) એસ.સી.આર. ૬૬૫ નો સંદર્ભ લેવાયો છે. પરિષ્કેદ ૩૭

૧૯૭૫ (૩) એસ.સી.આર. ૬૧૯ નો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે. ફકરો ૩૮

૧૯૮૮ (૩) એસ.સી.આર. ૬૨ નો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે. પેરા ૩૯

૨૦૦૬ (૩) એસ.સી.આર. ૩૯૬ નો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે. પરિષ્કેદ ૪૦

૨૦૧૨ (૬) એસ.સી.આર. ૩૪ નો સંદર્ભ લેવાયો છે. પરિષ્કેદ ૪૦

૧૯૬૩ એસ.સી.આર. ૭૨૧ નો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે. પરિષ્કેદ ૪૧

૨૦૦૯ (૯) એસ.સી.આર. ૬૨૫ નો સંદર્ભ લેવામાં આવ્યો છે. પરિષ્કેદ ૪૧

૨૦૧૧ (૮) એસ.સી.આર. ૬૮૦ નો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે. ફકરો ૪૨

દીવાની અપીલી અધિકારક્ષેત્ર : ૨૦૧૫ ની દીવાની અપીલ નંબર ૪૯૧૦
વડી અદાલત દિલ્હી દ્વારા ડબ્લ્યુ. પી. (સી) ક્રમાંક ૨૦૧૨ ના ૨૦૩૪ માં તા.
૦૧.૦૬.૨૦૧૨ ના ચુકાદા અને આદેશમાંથી

અરવિંદ દાતર, સુચિન્દ્રન બી. એન., રોકેશ દિવાન, લિઝ મેથ્યુ અપીલકર્તા
તરફથી.

પિંકી આનંદ, એ.એસ.જી., હરિશ એન. સાલ્વે, પરાગ ત્રિપાઠી, અશોક પાંડા, કે.
કે. વેણુગોપાલ, વી. ગિરી, બી. એ. રંગનાથન, રૂબી સિંહ આહુજા, દીપ્તિ સારિન,
નેહા ગુપ્તા, માણિક કરંજવાલા, અનિશા મિત્રા, અવિનાશ ગાંગુલી (કરંજવાલા
એન્ડ કો. તરફથી), સુનિતા રાણી સિંહ, બી. કે. પ્રસાદ, દેબલ બેનર્જી, ત્રિનાથ

તડકામઘા, મૃણાલ ઓઝા, રિઢિ સંચેતી, પ્રતિવાદીઓ તથા વ્યક્તિગત રીતે હાજર કેવિયેટર તરફથી.

અદાલતનો ચુકાદો દીપક મિશ્રા, ન્યાયમૂર્તિ ઢ્વારા આપવામાં આવ્યો હતો.

૧. વિશેષ અનુમતિ ઢ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી વર્તમાન અપીલમાં, દિલ્હી વડી અદાલતે ડબ્લ્યુ.પી. (સી) નં. ૨૦૩૪ ઓફ ૨૦૧૨ માં તા. ૦૧.૦૬.૨૦૧૨ના રોજ આપેલા ચુકાદા અને આદેશની કાનૂની દઢતા અને ટકાઉપણું પ્રશ્નાધીન બનાવવામાં આવ્યા છે, જેમાં વિભાગીય ખંડપીઠે એવો નિર્ણય આપ્યો છે કે પેટ્રોલિયમ અને નેચરલ ગેસ રેગ્યુલેટરી બોર્ડ (સંક્ષેપમાં, "બોર્ડ") ને ઇન્ઢ્રપ્રસ્થ ગેસ લિ. જેવી સંસ્થાઓ ઢ્વારા ગ્રાહકોને ગેસ જે મહત્તમ ચીલ્લર કિંમતે વેચવાનો છે, તે નક્કી કરવાની અથવા તેનું નિયમન કરવાની સત્તા નથી અને વધુમાં, પોતાના સ્વતંત્ર વિતરણ જાળાવાની કોઈ સંસ્થા માટે નેટવર્ક ટેરિફનો કોઈ ઘટક અથવા સંકોચન શુલ્ક નક્કી કરવાની સત્તા પણ બોર્ડને નથી. ઉપરોક્ત આધાર પર, વડી અદાલતે એવો અભિપ્રાય વ્યક્ત કર્યો છે કે પેટ્રોલિયમ અને નેચરલ ગેસ રેગ્યુલેટરી બોર્ડ (સિટી અથવા સ્થાનિક નેચરલ ગેસ વિતરણ નેટવર્ક માટે નેટવર્ક ટેરિફના નિર્ધારણ અને સી.એન.જી. માટે સંકોચન શુલ્ક) નિયમો, ૨૦૦૮ (આગળ "નિયમો" તરીકે ઉલ્લેખિત) ની જોગવાઈઓ, જ્યાં સુધી તે બોર્ડને ટેરિફ નક્કી કરવાની સત્તા આપે છે એમ અર્થઘટન કરવામાં આવે છે, ત્યાં સુધી ટકાઉ નથી અને તેથી અનુસર્જિત પરિણામરૂપે તા. ૯.૪.૨૦૧૨નો આદેશ, મહત્તમ ચીલ્લર કિંમત નક્કી કરવાનો હોય અથવા પ્રતિવાદીઓને તેમના ગ્રાહકો સમક્ષ સંપૂર્ણ ટેરિફ અને સંકોચન શુલ્ક જાહેર

કરવાની આવશ્યકતા લાદતો હોય, તે પેટ્રોલિયમ અને નેચરલ ગેસ રેગ્યુલેટરી બોર્ડ અધિનિયમ, ૨૦૦૮ (સંક્ષેપમાં "અધિનિયમ") સાથે સુસંગત નથી, અને તેથી તે જ આદેશ રદ કરવામાં આવ્યો છે.

૨. સંક્ષેપમાં રજૂ કરવા યોગ્ય આવશ્યક તથ્યો એ છે કે પ્રતિવાદીએ, અધિનિયમની કલમ ૨૨ હેઠળ બોર્ડ દ્વારા જારી કરાયેલા તા. ૯.૪.૨૦૧૨ ના તે આદેશને પડકારતાં, બંધારણના અનુચ્છેદ ૨૨૬ હેઠળની અધિકારિતા આહ્વાન કરી હતી; તે આદેશ દ્વારા અરજદારની દિલ્લી સિટી ગેસ વિતરણ (સીજીડી) જાળવણી માટે સી.એન.જી. સંબંધે નેટવર્ક દર અને સંકોચન શુલ્ક અનુક્રમે રૂ. ૩૮.૫૮ પ્રતિ એમએમબીટીયુ અને રૂ. ૨.૭૫ પ્રતિ કિલોગ્રામ નક્કી કરવામાં આવ્યા હતા, જે ૦૧.૦૪.૨૦૦૮ થી અમલમાં રહે તે રીતે, અને તેમાંની અરજદારને આ સૂચના આપવામાં આવી હતી કે તે જણાવેલ નેટવર્ક દર અને સી.એન.જી. માટેના સંકોચન શુલ્ક અલગથી બીલ દ્વારા વસૂલ કરે, કોઈ પણ પ્રીમિયમ અથવા ડિસ્કાઉન્ટ વિના, ભેદભાવરહિત ધોરણે, અને આદેશ જારી થયેલી તારીખથી સી.એન.જી.ના વેચાણભાવમાં યોગ્ય ઘટાડો કરે. નોંધનીય છે કે બોર્ડે, તેમાંની અરજદારે ૧.૪.૨૦૦૮ થી પોતાના ગ્રાહકો પાસેથી વધુમાં વસૂલ કરેલા ભિન્ન નેટવર્ક દર તથા સી.એન.જી.ના સંકોચન શુલ્કની પરતફેર માટેની પદ્ધતિ અને સમયમર્યાદા અનુગામી રીતે નક્કી કરવાનું બાકી રાખ્યું હતું. ઉક્ત આદેશની અનેક આધારો પર ટીકા કરવામાં આવી હતી. મુખ્ય દલીલ એ હતી કે બોર્ડને, રિટ અરજદાર એટલે કે અત્રેના પ્રતિવાદી ક્રમાંક ૧ ને, પોતાના ગ્રાહકો પાસેથી વસૂલી કરતાં વખતે નેટવર્ક

દર અને સંકોચન શુલ્ક જાહેર કરવાની દિશા આપવા તેમજ ઉક્ત નેટવર્ક દર અને સંકોચન શુલ્ક કોઈ નિશ્ચિત રીતે નક્કી કરવાની સત્તા નથી.

૩. ઉપરોક્ત અભિગમનો બોર્ડ તરફથી હાજર વિદ્વાન વકીલે, અન્ય બાબતો ઉપરાંત, આ દલીલ કરતાં વિરોધ કર્યો કે નિયમાવલીઓની નિયમ ૩ અને ૪ રિટ અરજદાર જેવી સંસ્થાઓ પર લાગુ પડે છે; કે અહીંના પ્રતિવાદી એવા રિટ અરજદારને, ગુણવત્તા નિયમાવલીઓ અનુસાર, સી.એન.જી. માટેનું નેટવર્ક શુલ્ક અને સંકોચન શુલ્ક બોર્ડની મંજૂરી માટે રજૂ કરવા કહેવાની સત્તા બોર્ડ પાસે છે; કે અનન્યાધિકાર મેળવવાની શરત તરીકે ઉપરોક્ત શરત સ્વીકારી લીધેલ સંસ્થા બોર્ડ પ્રત્યેની કરારજન્ય બાધ્યતાથી બંધાયેલી છે અને હવે બોર્ડની સત્તાને પડકારવાથી નિષિદ્ધ છે; કે અધિનિયમના હેતુઓ અને કારણો ઉપભોક્તાઓના હિતોના સંરક્ષણ માટે છે અને જ્યારે કાનૂની પરિપ્રેક્ષ્યને ધ્યાનમાં રાખીને કોઈ કાર્યવાહી કરવામાં આવે છે ત્યારે તેમાં કોઈ ખામી જોવા મળતી નથી; કે અધિનિયમની કલમ ૨(આઈ), (એમ) અને (ડબલ્યૂ)નો આશય એ સુનિશ્ચિત કરવાનો છે કે ઉપભોક્તાનું શોષણ ન થાય; કે અધિનિયમની કલમ ૨(ઝેડએન) પરિવહન દરની વ્યાખ્યા કરે છે અને વ્યાખ્યાત્મક વ્યાપમાં બોર્ડ દ્વારા કરવામાં આવેલ આદેશ સંપૂર્ણપણે સમર્થનીય છે; કે કલમ ૧૧(ઈ) મુજબ, અન્ય બાબતો ઉપરાંત, પરિવહન દરોને વિનિયમિત કરવાની સત્તા બોર્ડને છે; કે કલમ ૬૧(૨), ખાસ કરીને, ઉપકલમો (એન), (ટી), (ઝેડએ) બોર્ડને પરિવહન શુલ્ક બાબતે તથા અન્ય કોઈપણ એવી બાબત અંગે નિયમાવલીઓ બનાવવાની સત્તા આપે છે, જે નિયમાવલીઓ દ્વારા નિર્દિષ્ટ કરવાની

આવશ્યક હોય અથવા કરી શકાય તેવી હોય, અથવા જેના સંબંધે નિયમાવલીઓ દ્વારા જોગવાઈ કરવી હોય; કે અધિનિયમના હેતુને ધ્યાનમાં રાખતાં, નિયમાવલીઓ બોર્ડને નેટવર્ક શુલ્ક અને સંકોચન શુલ્ક નક્કી કરવાની મંજૂરી આપે છે અને બોર્ડ દ્વારા આ રીતે નેટવર્ક શુલ્ક અને સંકોચન શુલ્ક નક્કી કરવાની કાર્યવાહી માં હસ્તક્ષેપ કરી શકાય નહીં; અને કે બોર્ડ દ્વારા રચાયેલ નિયમાવલીઓ અધિનિયમ સાથે સુસંગત છે.

૪. વડી અદાલતે નિરીક્ષણ કર્યું કે નિરાકરણ માટેનો પ્રશ્ન મૂળભૂત રીતે એવો હતો કે શું અધિનિયમ બોર્ડને એવો આદેશ પસાર કરવાની સત્તા આપે છે અને શું વિધાનમંડળનો આશય બોર્ડને ભાવનિર્ધારણની સત્તા સોંપવાનો છે. વડી અદાલતે અધિનિયમની કલમ ૧૧ નો ઉલ્લેખ કર્યો અને અંતે એવું ઠરાવ્યું કે:—

અત્રે અમે આ નિષ્કર્ષે પહોંચીએ છીએ કે પી.એન.જી.આર.બી. અધિનિયમ દ્વારા બોર્ડને ગેસના ભાવ નક્કી કરવા અથવા તેનું નિયમન કરવાની કોઈ સત્તા પ્રદાન કરવામાં આવી નથી, જેમ કે વાંધાજનક ટમી એપ્રિલ, ૨૦૧૨ના આદેશ દ્વારા કરવામાં આવ્યું છે. આવું માની લીધા પછી, રિટ અરજીમાં પડકારવામાં આવેલા અન્ય નિયમનો વિષે વિચારણા કરવી આવશ્યક છે એવું અમે માનતા નથી, અને એટલું જણાવવું પૂરતું છે કે તેમાં રહેલી એવી કોઈપણ જોગવાઈ, જે બોર્ડને ગેસનો ભાવ અથવા નેટવર્ક ટેરિફ અથવા સી.એન.જી. માટેના કમ્પ્રેશન ચાર્જિસ, જ્યાં સુધી તે પરિવહન દર ન હોય, નક્કી કરવાની સત્તા આપે તેવી અસર ધરાવે છે, તે બોર્ડની

સત્તાસીમાથી બહાર છે અને પી.એન.જી.આર.બી. અધિનિયમથી પર છે તથા અમલયોગ્ય નથી.

અને ફરીથી:—

આથી અમે આ રિટ અરજીને એટલી હદ સુધી મંજૂર કરીએ છીએ કે પેટ્રોલિયમ અને કુદરતી ગેસ નિયમન બોર્ડને અરજદાર જેવી સંસ્થાઓ દ્વારા ગ્રાહકોને વેચવામાં આવનાર ગેસના મહત્તમ ચીલ્લા ભાવ નક્કી કરવાની અથવા તેનું નિયમન કરવાની સત્તા પ્રાપ્ત નથી. અમે વધુમાં ઠરાવીએ છીએ કે અરજદાર જેવી, પોતાની સ્વતંત્ર વિંતરણ જાળવણી ધરાવતી સંસ્થા માટે નેટવર્ક શુલ્કનો કોઈપણ ઘટક અથવા સંકોચન શુલ્ક નક્કી કરવાની સત્તા પણ બોર્ડને પ્રાપ્ત નથી. ઉપરોક્ત નિયમાવલીઓની જોગવાઈઓ, જેટલી હદ સુધી બોર્ડે પોતાની એવી સત્તા હોવાનું અર્થઘટન કર્યું છે, તેટલી હદ સુધી દુષિત/ગેરકાયદેસર ગણવામાં આવે છે. પરિણામે, તા. ૯મી એપ્રિલ, ૨૦૧૨નો આદેશ, જેટલી હદ સુધી તે મહત્તમ ચીલ્લા ભાવ નક્કી કરે છે અથવા અરજદારે પોતાના ગ્રાહકોને નેટવર્ક શુલ્ક અને સંકોચન શુલ્ક જાહેર કરવા જણાવ્યું છે, તેટલી હદ સુધી રદ કરવામાં આવે છે.

૫. વડી અદાલત દ્વારા પસાર કરાયેલા ચુકાદા અને આદેશની ટીકા કરતાં, અપીલકર્તાની તરફથી હાજર વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી અરવિંદ દાતારે નીચે મુજબની રજૂઆતો ઉઠાવી છે:—

(એ) અધીનસ્ત વિધાનની માન્યતા અંગેનો એક અનુમાન હોય છે, અને જ્યાં સુધી મૂળ અધિનિયમ નિયમનો ઘડવાની સત્તા આપે છે ત્યાં સુધી તે માન્ય છે. જ્યારે

અધિનિયમની કલમ ૨(ઝેડએન), ૨૨(૧), ૬૧(૨)(ઈ), ૬૧(૨)(ટી) બોર્ડને ત્રણેય વર્ગો, અર્થાત્ સામાન્ય વાહક, કરાર વાહક અને શહેર અથવા સ્થાનિક પ્રાકૃતિક ગેસ વિતરણ જાળું, માટે નિયમનો ઘડવાની સત્તા આપે છે, ત્યારે આ નિયમનો માન્ય છે. વડી અદાલતે કોઈ નિશ્ચિત કલમ અથવા જોગવાઈનો ઉલ્લેખ કર્યા વિના આ નિયમનો મૂળ અધિનિયમની સત્તા બહારના છે એમ ખોટી રીતે ઠરાવ્યું છે. તે સિવાય, અધિનિયમની જોગવાઈઓનું વાચન કરતાં એ પણ ધ્યાનમાં આવે છે કે પરિવહન દર/પરિવહન શુલ્ક નક્કી કરવાની સત્તાનો ઉપયોગ માત્ર ત્યારે જ થઈ શકે જ્યારે શહેર જાળું સામાન્ય વાહક અથવા કરાર વાહક બને, એવો કોઈ અનુમાન તેમાં નથી.

(બી) જ્યારે શહેર નેટવર્કોને ૩/૫ વર્ષ માટે બજાર વિશિષ્ટતા મળે છે, ત્યારે તેમને ૨૫ વર્ષ માટે અવસ્થાપના વિશિષ્ટતા મળે છે, જેમાં દરેક વખત ૧૦ વર્ષનો વધુ વધારો થઈ શકે છે, અને પરિવહન દર/પરિવહન શુલ્કનું નિર્ધારણ પાઈપલાઈનોના નેટવર્ક માટે તે સામાન્ય વાહક, કરાર વાહક કે શહેર નેટવર્ક હોય કે ન હોય, તેની પરવા કર્યા વિના કરવાનું રહે છે. અધિનિયમ અને નિયમનો શહેર નેટવર્કના તબક્કે પણ પરિવહન દર/પરિવહન શુલ્કના નિર્ધારણની કલ્પના કરે છે. આ સંપૂર્ણપણે સ્પષ્ટ છે કે જ્યારે વિશિષ્ટતા અવધિ પૂર્ણ થયા બાદ શહેર નેટવર્ક સામાન્ય વાહક બને છે, ત્યારે તે ઉક્ત પરિવહન દર, જે શહેર નેટવર્કના તબક્કે જ નિર્ધારિત કરવામાં આવેલ હોય, કલમ ૨૧(૨) હેઠળ અન્ય પુરવઠાકર્તાઓની ગેસ વહન કરવા માટે લાગુ પડશે.

(સી) વડી અદાલતે ભૂલપૂર્વક એવો અભિપ્રાય વ્યક્ત કર્યો છે કે નિર્ધારિત પરિવહન દર એવો દર છે, જે અધિનિયમ હેઠળ એક એકમ દ્વારા બીજા એકમના ગેસનું પરિવહન/વહન/સ્થાનાંતરણ કરવા બદલ વસૂલવાનો હોય, કારણ કે એવો નિષ્કર્ષ કલમ ૨ (ઝેડએન) માં સમાવિષ્ટ વ્યાખ્યાના સંપૂર્ણ વિરુદ્ધ છે. પરિવહન દર શહેર નેટવર્કો માટે પણ કલમો ૨૨(૧), ૬૧(૨)(ઈ) અને ૬૧(૨)(ટી) હેઠળ નિર્ધારિત કરવો આવશ્યક છે અને એ જ એવો દર છે, જે અન્ય ગેસ પુરવઠાકર્તાઓ પાસેથી પણ દાવો કરી શકાય, પરંતુ તેનાથી એવો અર્થ થતો નથી કે પાઈપલાઈન સામાન્ય વાહક ન બને ત્યાં સુધી કોઈ પરિવહન દર નિર્ધારિત કરી શકાય નહીં. વડી અદાલતે એવું ઠરાવવામાં ત્રુટિ કરી છે કે તેમાંનો કોઈપણ એવો ઉપબંધ, જે બોર્ડને કિંમત અથવા સીએનજી માટે નેટવર્ક શુલ્ક અથવા સંકોચન પ્રભાર નિશ્ચિત કરવાની સત્તા આપે છે, જો તે પરિવહન દર ન હોય તો, બોર્ડની સત્તાસીમાથી પર છે અને અધિનિયમ વિરુદ્ધ છે; અને તેનું કારણ એ છે કે, સ્વાભાવિક ગેસ અંગે અધિસૂચના બહાર પાડવામાં આવી નથી તેથી બોર્ડ વેચાણ કિંમત નિશ્ચિત કરી શકતું નથી કે વેચાણ કિંમતનું નિરીક્ષણ કરી શકતું નથી, તેમ છતાં બોર્ડને અધિનિયમ હેઠળ નેટવર્ક શુલ્ક અને સંકોચન પ્રભાર (જે હકીકતમાં પરિવહન દર/પરિવહન શુલ્ક સિવાય બીજું કંઈ નથી) નિશ્ચિત કરવાની સત્તા છે અને વાસ્તવમાં તે તેનો કર્તવ્ય પણ છે.

(ડી) પ્રતિવાદી જેવી, પોતાની જ વિતરણ જાળવણી ધરાવતી કોઈપણ સંસ્થા માટે બોર્ડને નેટવર્ક ટેરિફ અથવા કમ્પ્રેશન ચાર્જનો કોઈપણ ઘટક નિર્ધારિત કરવાની સત્તા

નથી એવું જણાવતાં વડી અદાલતે પોતાની મૂલવણીમાં ગંભીર ગેરકાયદેસરતા કરી છે. વધુમાં, બોર્ડે જે રીતે નિયમાવલીઓનું અર્થઘટન કરીને પોતાને આવી સત્તા પ્રાપ્ત હોવાનું માન્યું છે, તે હદ સુધી તે જોગવાઈઓ ગેરકાયદેસર છે એવું મત પ્રગટ કરવામાં પણ તેણે ભૂલ કરી છે. વિભાગીય પીઠ દ્વારા નોંધાયેલા આ નિષ્કર્ષો અધિનિયમની જોગવાઈઓને વિરુદ્ધ છે, કારણ કે બોર્ડ પરિવહન દર/પરિવહન ટેરિફ નિર્ધારિત કરી શકે છે અને વિશિષ્ટતાનો સમયગાળો પૂર્ણ થયા પછી જ તે દર લાગુ પડશે એ હકીકતથી નિયમાવલીઓ જાતે જ ખામીયુક્ત અથવા ગેરકાયદેસર બની જતી નથી; અને આ બાબત સંપૂર્ણપણે સ્પષ્ટ છે કે સત્તાનો સ્ત્રોત અધિનિયમની કલમો ૨(ઝેડએન), ૨૨(૧), ૬૧(૨)(ઈ) અને ૬૧(૨)(ટી) હેઠળ પ્રતિષ્ઠાપિત જોગવાઈઓમાંથી આવે છે, કારણ કે તે બોર્ડને ત્રણ વર્ગો માટે નિયમાવલીઓ ઘડવાની સત્તા અર્પે છે.

(ઈ) કલમ ૧૧(પ)(૨) માં 'સિટી નેટવર્ક' નો અભાવ માત્ર આકસ્મિક છે, અને જો અધિનિયમની જોગવાઈઓને સમગ્રરૂપે વાંચવામાં આવે, તો તમામ વર્ગો માટે પરિવહન દર/પરિવહન શુલ્ક નક્કી કરવા બાબતે બોર્ડની સત્તા સ્ફટિક જેવી સ્પષ્ટ છે. જો પ્રતિવાદીઓની દલીલ સ્વીકારવામાં આવે, તો તે જોગવાઈને "સિટી નેટવર્ક સામાન્ય વહનકાર અથવા કરાર વહનકાર બંને ત્યારબાદના પરિવહન દર" તરીકે ફરીથી લખવા સમાન થશે.

(એફ) વડી અદાલતે જે હદ સુધી એવો અભિપ્રાય વ્યક્ત કર્યો છે કે પ્રતિવાદી જેવી સંસ્થા, જેના પાસે પોતાનું વિતરણ નેટવર્ક છે, તેના માટે નેટવર્ક ટેરિફ અથવા

કમ્પ્રેશન ચાર્જના કોઈપણ ઘટકને નિર્ધારિત કરવાની સત્તા બોર્ડને પ્રાપ્ત નથી, તે દષ્ટિકોણ ભ્રાંતિપૂર્ણ છે, કારણ કે આ નિષ્કર્ષો અધિનિયમની જોગવાઈઓ સાથે સુસંગત નથી, અને જો આ દલીલો સ્વીકારવામાં આવે તો વિનિયમો માત્ર એકહથ્થા અધિકારની અવધિ પૂર્ણ થયા બાદ જ લાગુ પડશે. કેન્દ્રીય સરકારે અધિકૃત સંસ્થાઓને સહાયભૂત દરે ગેસ પૂરો પાડ્યો હતો જેથી ગ્રાહકોને પાઈપ દ્વારા પ્રાકૃતિક ગેસ (ઘરેલુ હેતુઓ માટે વપરાતો) અને સંકુચિત પ્રાકૃતિક ગેસ (પરિવહન માટે વપરાતો) બન્ને માટે ઊંચો ખર્ચ ચૂકવવો ન પડે, અને પ્રતિવાદીઓને તેની વિગતોવાર વહેંચણી જાહેર કરવી ફરજિયાત બનાવી છે. તે સિવાય, કલમ ૨૧(૧), જે એકહથ્થા અધિકારની અવધિ બાદ પ્રથમ ઉપયોગના અધિકારની જોગવાઈ કરે છે, અને કલમ ૨૧(૨), જે સામાન્ય વહનકારનો ઉપયોગ કરવા માટે અન્ય સંસ્થાઓને લઘુત્તમ પરિવહન દર ચૂકવવા માટે જવાબદાર ઠરાવે છે, તેમાંથી આવું સૂચિત થતું નથી કે એકહથ્થા અધિકારની અવધિ દરમિયાન પરિવહન દર/ટેરિફ નિર્ધારિત કરવાની બોર્ડને સત્તા નથી અથવા તે માત્ર અન્ય સંસ્થાઓ માટે પરિવહિત ગેસ પર જ લાગુ પડશે. પ્રતિવાદી કંપની પર એ ફરજ છે કે પરિવહન દર/ટેરિફ નિર્ધારિત થતાં જ તે દર્શાવે. પ્રતિવાદીનો મત સ્વીકારવામાં આવે તો પણ, એકહથ્થા અધિકારની અવધિ પૂર્ણ થયા બાદ દર/ટેરિફ માત્ર અન્ય સંસ્થાઓના ગેસ માટે જ નહીં પરંતુ અધિકૃત સંસ્થા પોતે જ પૂરો પાડે છે તે ગેસ માટે પણ દર્શાવવો ફરજિયાત છે. કલમ ૨૦(જ) મુજબ શહેર નેટવર્કને એકહથ્થો અધિકાર આપતી વખતે ગ્રાહક હિતનું સંપૂર્ણ સંરક્ષણ કરવું બોર્ડ માટે ફરજિયાત છે અને શહેર

નેટવર્કમાં પરિવહિત થતા તમામ ગેસ માટે, ભલે તે અન્ય સંસ્થાઓનો હોય કે શહેર નેટવર્કનું માલિકી અને સંચાલન કરતી સંસ્થાનો હોય, બોર્ડ દ્વારા લાગુ પડતો પરિવહન ટેરિફ નિર્ધારિત કરીને અને તે દર્શાવીને ગ્રાહક હિતનું સંરક્ષણ થાય છે.

૬. શ્રી હરીશ સાલ્વે અને શ્રી પરાગ એસ. ત્રિપાઠી, વિદ્વાન પરિષ્ઠ વકીલશ્રીઓએ, અપીલકર્તા-બોર્ડ તરફથી વિદ્વાન પરિષ્ઠ વકીલ શ્રી દાતાર દ્વારા રજૂ કરાયેલ દલીલોનો વિરોધ કરતાં, નીચેના તર્કો રજૂ કર્યા છે.

(એ) અધિનિયમની યોજનાત્મક મનોવ્યાપ્તિ મુજબ, કલમ ૨૦(૪) હેઠળની અનન્યતાની મુદત પૂર્ણ થયા પછી, બોર્ડ જો નિર્ણય કરે, તો કલમ ૨૦-૨૨ હેઠળની વૈધાનિક સત્તાઓનો ઉપયોગ કરીને, નેટવર્કને સામાન્ય/કરારવાહક તરીકે જાહેર કરી શકે છે, અને ત્યારબાદ જ, ગેસના તૃતીય પક્ષ પુરવઠાકર્તાઓ અંગે, જે નેટવર્કની પાઈપલાઈનમાં રહેલી વધારાની ક્ષમતાનો ઉપયોગ કરવા માંગે છે, બોર્ડ પરિવહન દર નક્કી કરી શકે છે, જે એવો તૃતીય પક્ષ પુરવઠાકર્તા પાસેથી પ્રથમ પ્રતિવાદી વસૂલ કરી શકે. કુદરતી ગેસના ગ્રાહકો, ભલે તે પ્રથમ પ્રતિવાદીના હોય કે ગેસના તૃતીય પક્ષ પુરવઠાકર્તાના હોય, તેઓ આ પરિસ્થિતિમાં કતઈ પ્રવેશતા નથી અને તેમની કોઈપણ પ્રકારની ભૂમિકા નથી. પ્રશ્નાસ્પદ પરિવહન, ભલે તે નેટવર્ક દ્વારા તેના ગ્રાહકોને પુરવઠો કરતી વખતે હોય કે સામાન્ય/કરારવાહક દ્વારા તૃતીય પક્ષ પુરવઠાકર્તાઓ સંબંધે હોય, તેવા પરિવહનના દરો અને ખર્ચ માત્ર ગેસના માલિક/પુરવઠાકર્તા માટે જ સંબંધિત છે અને ઉદ્દેશિત દરનો એવો ગ્રાહક, જે આવા ગેસનો ખરીદદાર છે, તેના દષ્ટિએ, એ હકીકત સિવાય કે પરિવહન ખર્ચ પણ

સંયુક્ત અંતિમ કિંમતીનો એક ભાગ બનશે, જે સંબંધિત ગ્રાહકો પાસેથી પ્રતિવાદી તેમજ તૃતીય પક્ષ પુરવઠાકર્તા દ્વારા ઉઘરાવવામાં અને વસૂલવામાં આવશે, કોઈ અર્થ કે પ્રાસંગિકતા નથી.

(બી). કલમ ૨(જે) માં કોમન કેરિયરની અને કલમ ૨(એમ) માં કોન્ટ્રાક્ટ કેરિયરની વ્યાખ્યા કેટલીક શરતોનું અનુમાન કરે છે અને કલમ ૨(૧) માં શહેર અથવા સ્થાનિક પ્રાકૃતિક ગેસ વિતરણ નેટવર્કની વ્યાખ્યામાં ઉક્ત નિર્ણાયક ક્ષિ-શરતો સમાવિષ્ટ નથી. તે ઉપરાંત, કલમ ૧૧(એ) અને કલમ ૧૧(ઈ) એવા વિનિયમો જારી કરવાની મંજૂરી આપે છે, જે કોમન કેરિયર અથવા કોન્ટ્રાક્ટ કેરિયર માટે પ્રવેશ અને પરિવહન દર નક્કી કરે છે, અને ઉક્ત જોગવાઈ બોર્ડની વિનિયમો જારી કરવાની સત્તાને માત્ર નેટવર્ક સુધીના પ્રવેશ અંગે મર્યાદિત કરે છે, નેટવર્ક માટેના પરિવહન દર અંગે નહીં; તેથી, અપીલકર્તાનો આ અભિપ્રાય કે તેમાં આકસ્મિક ઉપેક્ષા થઈ છે, સ્વીકાર્ય નથી, કારણ કે વિધાનમંડળનો આશય સંપૂર્ણપણે સ્પષ્ટ અને અસંદિગ્ધ છે.

(સી). સત્તાનો ઉપયોગ માત્ર સામાન્ય વાહક/કરાર આધારિત વાહક અંગે જ થઈ શકે છે, જો તે એવું નેટવર્ક હોય જેના સંબંધમાં આ સત્તાનો ઉપયોગ કરવામાં આવવાનો માંગવામાં આવે છે, અને ત્યારબાદ પણ પ્રથમ પગલા તરીકે તે નેટવર્કને કલમો ૨૦-૨૨ ના અર્થમાં સામાન્ય વાહક અથવા કરાર આધારિત વાહક તરીકે જાહેર કરવું અથવા અધિકૃત કરવું આવશ્યક છે; અને, તેથી, જ્યાં સુધી નેટવર્કનો પ્રશ્ન છે, ત્યાં પરિવહન દર નક્કી કરવાનો કોઈ અધિકાર નથી. આવી સત્તા કલમ

૧૧(ઈ)(૨) હેઠળ સામાન્ય/કરાર આધારિત વાહક અંગે વિશેષરૂપે મર્યાદિત કરવામાં આવી છે. કલમ ૨(ઝેડએન) માં વ્યાખ્યાયિત કરવામાં આવેલ ‘પરિવહન દર’ ની મૂળ પરિકલ્પના જ એ સ્પષ્ટ કરે છે કે તે પેટ્રોલિયમ, પેટ્રોલિયમ ઉત્પાદનો અથવા પ્રાકૃતિક ગેસની દરેક એકમને ખસેડવા માટેનો એવો દર છે જે નિયમનો દ્વારા નક્કી કરવામાં આવે, અને કલમ ૨૧(૨), જેમાં ‘પરિવહન દર’ એવો પ્રયોગ વપરાયેલો છે, તેમાં ત્રણ ઘટકો છે, જે એ સ્પષ્ટ કરે છે કે પરિવહન દરની પ્રાસંગિકતા માત્ર તે દરો અંગે જ છે જે સામાન્ય/કરાર આધારિત વાહકની અસ્તિત્વમાં આવેલી પાઈપલાઈનમાં વધારાની ક્ષમતાનો ઉપયોગ કરતી તૃતીય પક્ષ એકમ દ્વારા ચુકવવાના હોય છે અને બોર્ડને પરિવહન દર નક્કી કરવાની સત્તા નથી.

(ડી). બોર્ડને નિયમાવલીઓ દ્વારા કોઈપણ પાઈપલાઈન માટે કલમ ૨૦(જ) હેઠળની વિશિષ્ટતા અવધિ નિર્ધારિત કરવાની સત્તા આપવામાં આવી છે. વિશિષ્ટતાની આ જાહેરાતનો પ્રભાવ એવો છે કે કલમો ૨૦ થી ૨૨ હેઠળ, વિશિષ્ટતા અવધિ દરમિયાન, બોર્ડ આવી પાઈપલાઈનને, ભલે તે અસ્તિત્વમાં હોય કે નવી હોય, સામાન્ય વાહક/કરાર આધારિત વાહક તરીકે જાહેર કરવામાં અસમર્થ બને છે; અને એકવાર પાઈપલાઈનને સામાન્ય વાહક/કરાર આધારિત વાહક તરીકે જાહેર કરવામાં આવે, ત્યારબાદ તેને ખુદ્દી પ્રવેશ વ્યવસ્થાના ભાગરૂપે, ગેસના કોઈપણ તૃતીય પક્ષ પુરવઠાકર્તાને તેની વધારાની ક્ષમતા ઉપલબ્ધ કરાવવી આવશ્યક બને છે. આવો તૃતીય પક્ષ આયાતકાર, ખરીદદાર અથવા ગેસનો ઉત્પાદક હોઈ શકે છે, જે અન્ય કોઈ એકમની પાઈપલાઈનનો ઉપયોગ કરીને પોતાનો ગેસ

પરિવહન કરવા માંગતો હોય. તેથી, કલમો ૨૦ થી ૨૨નું ગહન અવલોકન કરવાથી સ્પષ્ટ થાય છે કે તે બોર્ડને પરિવહન દર નક્કી કરવાની કોઈ સત્તા અર્પિત કરતી નથી. કલમ ૨૨(૧) સ્પષ્ટ કરે છે કે પરિવહન દર નક્કી કરવાનો અધિકાર અધિનિયમની અન્ય શરતોને આધીન છે અને જ્યારે કલમો ૨(જે), ૨(એમ), ૨(૧), ૨(ઝેડએન), ૧૧(ઈ), ૧૧(એફ)(૩), ૧૧(એફ)(૬) અને ૨૨(૨)માં સમાવાયેલ જોગવાઈઓને સંયુક્ત રીતે વાંચવામાં આવે છે, ત્યારે તે દૃશ્યમાન રીતે સ્પષ્ટ થાય છે કે વિધાનમંડળે બોર્ડને પરિવહન દર નક્કી કરવાની સત્તા અર્પિત કરી નથી અને તેથી તે નિયમાવલી દ્વારા એવી સત્તાનો ઉપયોગ કરી શકતું નથી. કલમ ૬૧(૨) (ક્યૂ) અને (ટી) પર બોર્ડ દ્વારા રાખવામાં આવેલ આધાર ભૂલભર્યો છે, કારણ કે અધિનિયમની કલમ ૬૧(૧) બોર્ડને અધિનિયમ સાથે સુસંગત એવી નિયમાવલીઓ બનાવવાની જ પરવાનગી આપે છે અને જે અધિનિયમ બોર્ડને નિયમાવલી ઘડવાની સત્તા આપે છે તે તેને આવું કરવા સશક્ત બનાવતું નથી. એ ઉપરાંત, કલમ ૬૧ અધિનિયમમાં નિર્દિષ્ટ કલમોની દૃષ્ટિએ બોર્ડની સામાન્ય નિયમાવલી બનાવવાની સત્તા સાથે સંબંધિત છે; અને કલમ ૬૧(૨)(ક્યૂ) અને (ટી) ફરી કલમ ૨૨(૧) સાથે સંકળાય છે, જે પોતે જ અધિનિયમની અન્ય જોગવાઈઓને "આધીન" છે અને તેથી, ભલે કલમ ૬૧(ટી) ને કલમ ૨૨(૧) સાથે વાંચવામાં આવે, તો પણ તે અધિનિયમની કલમ ૧૧(ઈ) ને કલમ ૨(ઝેડએન) અને ૨૧(૨) સાથે વાંચવામાં આવે તેની ઉપર પ્રબલ બની શકશે નહીં.

૭. ઉપરોક્ત રજૂઆતોના જવાબમાં, શ્રી દાતાર, વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલે નીચેના પ્રસ્તાવો રજૂ કર્યા છે:—

(i) પ્રતિવાદી દ્વારા આગ્રહિત દલીલો ટકાઉ નથી, કારણ કે પરિવહન દરનો નિર્ધારણ વિશાળ પ્રમાણના આંકડાઓના આધારે કરવો આવશ્યક છે, જે એકત્રિત, સંકલિત અને વિશ્લેષિત કરવા પડે છે અને જો પાંચ વર્ષની અવધિ દરમિયાન પણ દર નક્કી કરવામાં નહીં આવે, તો વિશિષ્ટતાની અવધિના અંતે સામાન્ય વાહક માટે કોઈ દર ઉપલબ્ધ રહેશે નહીં અને એવું સૂચવવું વિસ્મયજનક થશે કે સમગ્ર પ્રક્રિયા શહેર નેટવર્ક સામાન્ય વાહક બને ત્યાર પછી જ શરૂ કરવી પડે. કલમ ૨(ઝેડએન) હેઠળ પાઈપલાઈનોના નેટવર્ક માટે પરિવહન દરનો નિર્ધારણ કરવો આવશ્યક છે અને તે શહેર નેટવર્ક, સામાન્ય વાહક અથવા કરાર વાહક માટે અલગથી કરાતો નિર્ધારણ નથી, કારણ કે દર નિર્ધારિત કરવાનો હેતુ એવો દર પણ નક્કી કરવાનો છે જેના આધારે પરિવહનનો ખર્ચ વસૂલ કરવાની મંજૂરી આપી શકાય અને કલમ ૨૨(૨)(બી) હેઠળ જે રીતે ફરમાવવામાં આવ્યું છે તે મુજબ તે ચુકિતસંગત રીતે કરવું આવશ્યક છે. કલમ ૧૧(ઈ)(૨) માં "શહેર અથવા સ્થાનિક ગેસ વિતરણ નેટવર્ક" નો ઉલ્લેખ ન હોવો સ્પષ્ટપણે અનાયાસ થયેલી ચૂક છે, કારણ કે અધિનિયમ તથા નિયમનોમાં ત્રણ શ્રેણીઓ, અર્થાત્ સામાન્ય વાહક, કરાર વાહક અને શહેર અથવા સ્થાનિક ગેસ વિતરણ નેટવર્કનો સાથે ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો છે, અને કલમ ૬૧(૨)(ઈ) ના અવલોકનથી હેતુ સ્પષ્ટ થઈ આવે છે, કારણ કે તેમાં વિશિષ્ટ રીતે કલમ ૧૧(ઈ) નો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે.

(ii) નિયામક તરીકે બોર્ડ ઉપર એ જવાબદારી છે કે ઉપભોક્તાઓનું શોષણ ન થાય તેની ખાતરી કરે અને કલમ ૨૦(જ) હેઠળ બોર્ડ ૨૫ વર્ષ માટે એકાધિકાર મંજૂર કરે છે, તથા તે પછી એક વખતમાં વધુ ૧૦ વર્ષનો વધારો પણ આપે છે; અને અણધારી પરિસ્થિતિઓને બાદ કરતાં, આવું જાળું અનેક દાયકાઓ સુધી વિશિષ્ટ માળખાકીય એકાધિકાર ધરાવશે. તેથી, હકીકતી પરિસ્થિતિમાં, કલમ ૨૦(જ) હેઠળના નિર્દેશ મુજબ, એકાધિકારના સમયગાળા દરમિયાન ઉપભોક્તા હિતનું રક્ષણ થાય તેની ખાતરી કરવાનો બોર્ડનો કર્તવ્ય છે, અને તે એ રીતે થઈ શકે કે ગેસ કંપનીએ શહેરના જાળાના પરિવહન માળખામાં કરેલું રોકાણ, જાળાના આર્થિક આયુષ્ય દરમિયાન શહેરના જાળામાં પરિવહન થતી સમગ્ર ગેસ માટે વાજબી રીતે વસૂલ થાય તેની ખાતરી કરવામાં આવે. બોર્ડનો એવો વાદ નથી કે મહત્તમ ચીલ્હેર ભાવ (એમ.આર.પી.) ઉપર દેખરેખ રાખવાની સત્તા તેની પાસે નથી; તેમ છતાં, પરિવહન દરો/શુલ્કો ઉપભોક્તા પાસેથી વસૂલવામાં આવતો ભાવ દર્શાવે છે જેથી તેનાથી અતિશય નફાખોરી ન થાય, અને આ પરિસ્થિતિઓમાં, પ્રતિવાદીનું કર્તવ્ય છે કે તે પરિવહનના ભાવ બોર્ડ સમક્ષ તેમજ ઉપભોક્તાઓ સમક્ષ જાહેર કરે.

(iii) કલમ ૨૦(જ) બોર્ડને એવા સમયગાળા માટે, જે બોર્ડ નક્કી કરે, શહેર અથવા સ્થાનિક પ્રાકૃતિક ગેસ વિતરણ નેટવર્કને વિશિષ્ટતા મંજૂર કરવાનો અધિકાર આપે છે અને એકવાર શહેર અથવા સ્થાનિક પ્રાકૃતિક ગેસ વિતરણ નેટવર્ક ધરાવતી સંસ્થાને વિશિષ્ટતા આપવાનો અધિકાર તેને હોય, જેથી માત્ર તે જ કોઈ ભૂગોળીય વિસ્તારમાં આવું નેટવર્ક પાથરી, બાંધી અને ચલાવી શકે, ત્યારે આવી

પરિસ્થિતિઓમાં તે બોર્ડની ફરજ બની જાય છે અને કલમ ૨૦(૪) હેઠળની શરતો અનુસાર તે ગ્રાહક હિતનું રક્ષણ કરતાં પારદર્શક રીતે કરવામાં આવવું જરૂરી છે. તે ઉપરાંત, કલમ ૨૦(૫) હેઠળ બોર્ડ પર આ ફરજ પણ નિર્ધારિત કરવામાં આવી છે કે તે સંસ્થાઓ વચ્ચે સ્પર્ધા પ્રોત્સાહિત કરવાના, નિષ્ફળ રોકાણ ટાળવાના, પુરવઠો જાળવી રાખવાના અથવા વધારવાના, અથવા સમાનતાપૂર્વક વિતરણ સુનિશ્ચિત કરવાના, અથવા સમગ્ર દેશમાં પ્રાકૃતિક ગેસની પૂરતી ઉપલબ્ધતા સુનિશ્ચિત કરવાના હેતુઓથી માર્ગદર્શિત રહે અને તેથી બોર્ડ પરિવહન દર/શુલ્ક નક્કી કરી શકે છે. જો પ્રતિવાદીનો અભિગમ સ્વીકારવામાં આવે, તો ગ્રાહકોને પરિવહન દર ક્યારેય જાણી શકાશે નહીં, કારણ કે ઘણા કિસ્સાઓમાં એવું શક્ય છે કે વિશિષ્ટતાનો સમયગાળો પૂર્ણ થયા પછી પાઈપલાઈનના નેટવર્કનો ઉપયોગ કરતો કોઈ અન્ય ગેસ પુરવઠાકર્તા જ ન હોય.

૮. પ્રથમ પ્રતિવાદી દ્વારા જવાબરૂપે કરવામાં આવેલી રજૂઆતોનું વર્ણન કર્યા બાદ, હવે અમારે બીજા પ્રતિવાદી, એટલે કે ભારત સંઘ, ની રજૂઆતો નોંધવી આવશ્યક છે. નીચે દર્શાવેલ પ્રતિવાદનો સુશ્રી પિંકી આનંદ, વિદ્વાન એ.એસ.જી., દ્વારા આગ્રહપૂર્વક રજૂ કરવામાં આવ્યા છે.

(i) બોર્ડને ગેસના ભાવનિર્ધારણ, અર્થાત જે ભાવ અંતિમ ગ્રાહકો પાસેથી એકમ વસૂલ કરે છે, તે નક્કી કરવાની મંજૂરી આપવા અંગે કોઈ વિધાનિક મંજૂર નથી. અધિનિયમ, ભોક્તાઓના હિતોનું સંરક્ષણ કરતાં હોવા છતાં, બોર્ડને તે ભાવ નક્કી કરવાની સત્તા આપતો નથી કે જેના આધારે એકમો ભોક્તાઓને પેટ્રોલિયમ

ઉત્પાદનો અથવા પ્રાકૃતિક ગેસ વેચશે, કારણ કે મહત્તમ ચુટક ભાવ એકમ દ્વારા નક્કી કરવામાં આવવાનો છે.

(ii) વિનિયમો દ્વારા નિર્ધારિત પરિવહન શુલ્કની લાગુપાડ અંગે, અધિનિયમની જોગવાઈઓ પરથી સ્પષ્ટ થાય છે કે આવું પરિવહન શુલ્ક માત્ર તેવા બાહ્ય એકમના સંબંધમાં જ લાગુ પડે છે, જે સીજીડી નેટવર્કનો ઉપયોગ કરવા ઈચ્છુક હોય, અને એવું શુલ્ક તે એકમ દ્વારા સીજીડી નેટવર્ક સંચાલકને ચૂકવવાપાત્ર હોય છે. બોર્ડના વિનિયમો દ્વારા જાહેર કરાયેલ પરિવહન શુલ્ક, જ્યારે સીજીડી એકમ પોતાના વ્યક્તિગત ગ્રાહકોને પુરવઠા માટે પોતાના જ ગેસનું પરિવહન કરે છે, ત્યારે તેવા સીજીડી એકમ પર લાગુ પડતું નથી.

(iii) બોર્ડને માત્ર ભાવોની દેખરેખ રાખવા માટે સત્તાધિકૃત કરવામાં આવ્યું છે અને અંતિમ ઉપભોક્તાઓને સીએનજી અથવા પીએનજી પુરું પાડતી સંસ્થાઓ વચ્ચે ન્યાયસંગત સ્પર્ધા સુનિશ્ચિત કરવાની ફરજ સોંપવામાં આવી છે. અધિનિયમ, અંતિમ ઉપભોક્તાઓને ગેસ પુરું પાડવા માટે ભેદભાવરહિત ખુલ્લી પહોંચના આધાર પર તૃતીય પક્ષને પ્રવેશ આપવાની જોગવાઈ દ્વારા ન્યાયસંગત સ્પર્ધા પૂરી પાડે છે અને ઉક્ત પ્રક્રિયામાં તૃતીય પક્ષે બોર્ડ દ્વારા સૂચિત કરાયેલા દરે સીજીડી સંચાલકને પરિવહન શુલ્ક ચૂકવવાનું રહે છે. ઉક્ત દરની સૂચના કરવાનો હેતુ એ છે કે સીજીડી સંચાલક તૃતીય પક્ષ માટે ઊંચા પરિવહન શુલ્કના સ્વરૂપે કોઈપણ પ્રકારનો પ્રવેશ અવરોધ ઊભો ન કરી શકે.

(iv) અધિનિયમની કલમ ૨૨ને અધિનિયમની કલમ ૨૦, ૨૧ અને ૨(ઝેડએન) સાથે વાંચતાં, બોર્ડને માત્ર શહેર અથવા સ્થાનિક પ્રાકૃતિક ગેસ વિતરણ જાળું માટે, અને તે પણ અધિનિયમમાં જોગવાયેલ ઉપબંધોને આધીન રહીને, પરિવહન દર અથવા પરિવહન શુલ્કનું નિયમન કરવાની સત્તા પ્રાપ્ત છે. જ્યારે આવા શહેર અથવા સ્થાનિક પ્રાકૃતિક ગેસ વિતરણ જાળાને બોર્ડ દ્વારા સામાન્ય વહનકર્તા અથવા કરાર વહનકર્તા તરીકે જાહેર કરવામાં આવે અને તેનો ઉપયોગ કોઈ અન્ય એકમ દ્વારા સામાન્ય વહનકર્તા અથવા કરાર વહનકર્તાના આધારે કરવામાં આવે, ત્યારે જ અધિનિયમના ઉપબંધો મુજબ બોર્ડને નિયમો દ્વારા તે પરિવહન દર અથવા પરિવહન શુલ્ક નિર્ધારિત કરવાનો હક રહે છે, જે શહેર અથવા સ્થાનિક પ્રાકૃતિક ગેસ વિતરણ જાળાનું માલિકી હક ધરાવતું અને તેનું સંચાલન કરતું એકમ, પોતાના જાળાનો ઉપયોગ સામાન્ય વહનકર્તા અથવા કરાર વહનકર્તાના આધારે પોતાના ગેસના પરિવહન માટે કરનાર અન્ય એકમો પાસેથી વસૂલ કરે.

(v) બોર્ડને તે કિંમત નિર્ધારિત કરવાની સત્તા નથી કે જેના પર એકમો જાહેર કરાયેલા પેટ્રોલિયમ ઉત્પાદનો અથવા કુદરતી ગેસનું બજારીકરણ અથવા વેચાણ કરશે. મહત્તમ ચીલ્લર કિંમત એકમ દ્વારા નિર્ધારિત કરવાની રહેશે. બોર્ડ માત્ર કિંમતો પર નજર રાખશે અને એકમો દ્વારા પ્રતિબંધાત્મક વેપાર પ્રથાઓ અટકાવવા માટે સુધારાત્મક પગલાં લેશે. પેટ્રોલિયમ ઉત્પાદનો અને કુદરતી ગેસના સંવહન અને વિતરણની પ્રવૃત્તિઓના નિયમન બાબતે, બોર્ડ તમામ એકમો માટે સમાન સ્પર્ધાત્મક અવકાશ સુનિશ્ચિત કરવા માટે અભેદભાવરહિત, સામાન્ય

વહનકાર/કરાર આધારિત વહનકારના સિદ્ધાંત પર પાઈપલાઈનો તથા શહેર અથવા સ્થાનિક કુદરતી ગેસ વિતરણ જાળાઓ સુધીની પહોંચ પર દેખરેખ રાખશે. તે ઉપરાંત, શહેર અથવા સ્થાનિક કુદરતી ગેસ વિતરણ જાળામાં રહેલી ક્ષમતાનો ઉપયોગ કોઈપણ તૃતીય પક્ષ એકમ દ્વારા અભેદભાવરહિત સામાન્ય વહનકાર/કરાર આધારિત વહનકારના સિદ્ધાંત પર કરવાની મંજૂરી આપવાનો અભિગમ કુદરતી ગેસના સ્વતંત્ર બજારીકરણકારોના ઉદ્ભવને પ્રોત્સાહિત કરશે. આવા સ્વતંત્ર બજારીકરણકારો તેમના ગેસના સંવહન માટે શહેર અથવા સ્થાનિક કુદરતી ગેસ વિતરણ જાળાની માલિકી ધરાવતી અને તેનું સંચાલન કરતી એકમ સાથે સંવહન કરારો કરશે. પરિણામે, આથી એકમો વચ્ચેના બજારીકરણમાં નિષ્પક્ષ વેપાર અને સ્પર્ધાને પ્રોત્સાહન મળશે

(vi) જ્યાં જ્યાં સામાન્ય વાહક અથવા કરાર વાહકના સિદ્ધાંત પર ગેસનું પરિવહન કરવામાં આવે છે, તે તમામ કિસ્સાઓમાં ગેસના પ્રસારણ અને વિતરણ માટેનો પરિવહન દર નિશ્ચિત કરવાનો બોર્ડને અધિકાર છે. નિયમનકાર દ્વારા આ પ્રમાણે નિશ્ચિત કરવામાં આવેલ પરિવહન દર, સામાન્ય વાહક/કરાર વાહકના સિદ્ધાંત પર તેમની ગેસના પરિવહન માટે શહેર અથવા સ્થાનિક કુદરતી ગેસ વિતરણ જાળનું માલિકી ધરાવતા અને સંચાલન કરતા એકમને તૃતીય પક્ષ એકમો દ્વારા ચૂકવવાનો રહેશે. તેથી, નિયમો દ્વારા નિર્ધારિત પરિવહન દરોએ સામાન્ય વાહક/કરાર વાહકના સિદ્ધાંત પર પાઈપલાઈન અને શહેર અથવા સ્થાનિક કુદરતી ગેસ વિતરણ જાળને ભેદભાવ રહિત ખુદી પહોંચનું પાલન કરવામાં આવે તો કુદરતી ગેસના બજારીકરણ

અને વેચાણમાં સંકળાયેલા તમામ એકમો માટે સમાન સ્પર્ધાત્મક પરિસ્થિતિ સુનિશ્ચિત કરવામાં આવશે. આવી બજાર પરિસ્થિતિમાં, ગેસ-વિરુદ્ધ-ગેસ સ્પર્ધા અને વિવિધ ઇંધણ વચ્ચેની સ્પર્ધા એકમો વચ્ચે ન્યાયસંગત વેપાર અને સ્પર્ધાના ઉદ્ભવ તરફ દોરી જશે, જે પરિણામે ઉપભોક્તાઓના હિતનું સંરક્ષણ કરશે.

૯. હસ્તક્ષેપકર્તા, સેન્ટ્રલ યુ.પી. ગેસ લિ. તરફથી હાજર રહેલા વિદ્વાન પરિષ્ઠ વકીલ શ્રી કે.કે. વેણુગોપાલે દલીલ કરી છે કે બોર્ડને એમ.આર.પી. નક્કી કરવાની સત્તા નથી અને વિતરણ એકમને વેપાર ચલાવવાનો મૂળભૂત હક છે, જે સંવિધાનના અનુચ્છેદ ૧૯(૧)(જી) હેઠળના નિયંત્રણને આધીન છે, અને હાલના કેસમાં અધિનિયમ બોર્ડને એમ.આર.પી. નક્કી કરવાની કોઈ સત્તા આપતું નથી; પરંતુ બીજી તરફ, તે અધિનિયમની કલમ ૨(ક્ષ) મુજબ એમ.આર.પી. એકમો દ્વારા પોતે જ નક્કી કરવામાં આવશે એવી સ્પષ્ટ જોગવાઈ કરે છે. વિદ્વાન પરિષ્ઠ વકીલે વધુમાં દલીલ કરી છે કે એક વખત બોર્ડને એમ.આર.પી. નક્કી કરવાની અધિકારિતા/સત્તા જ ન હોય, ત્યારે તે એમ.આર.પી.ના કોઈપણ તત્ત્વ/ઘટકને નક્કી કરવાનો હકદાર નથી, કારણ કે તે અસંગત પરિસ્થિતિ ઊભી કરશે. બોર્ડની એ રજૂઆત કે વિતરણ એકમ એમ.આર.પી. વસૂલ કરી શકે, પરંતુ તેના ઘટક, અર્થાત્ પરિવહન શુલ્કનું નિયમન કરવાની સત્તા બોર્ડ પાસે છે, તે નિર્રથક કવાયત છે, એક બ્રૂટમ કુલમેન છે, કારણ કે સરળ કારણ એ છે કે બોર્ડ દ્વારા નિર્ધારિત એમ.આર.પી.ના ઘટકનું પ્રમાણ કેટલુંય ઓછું હોય, અધિકૃત એકમ તેને વ્યવહારમાં અવગણી શકે છે. તેમના દ્વારા દલીલ કરવામાં આવી છે કે બોર્ડ અધિનિયમની જ સર્જિત સંસ્થા છે અને તે પોતાની

ફરજો માત્ર ઉક્ત અધિનિયમ અનુસાર અને તેની મર્યાદાઓની ચાર દિવાલોમાં રહીને જ બજાવી શકે છે, અને તે નિયમાવલીઓ હેઠળ જેને તે નેટવર્ક ટેરિફ અને સંકોચન શુલ્ક કહે છે તે નિર્ધારિત કરી શકતું નથી, કારણ કે કાયદામાં “પરિવહન ટેરિફ/પરિવહન દર” નક્કી કરવાની જ વાત છે, પરંતુ ‘નેટવર્ક ટેરિફ’ અથવા ‘સંકોચન શુલ્ક’નો કોઈ ઉલ્લેખ નથી. આ બાબતમાં નિયમો બનાવવાની કોઈ સત્તા અધિનિયમ હેઠળ આપવામાં આવી ન હોવાથી, નિયમાવલીઓ સ્પષ્ટપણે કાયદાના અધિનિયમનો અતિક્રમ કરે છે અને તેથી તે હદ સુધી નિયમાવલીઓ અધિસત્તાથી પર છે. તેમના દ્વારા આ પણ જોરપૂર્વક રજૂ કરવામાં આવ્યું છે કે ‘નેટવર્ક ટેરિફ’ એ ‘પરિવહન દર’ જેવું નથી અને બોર્ડ ભિન્ન ઉપમા અપનાવી આવી સત્તા માન્ય ગણી શકતું નથી. કલમ ૧૧(ઈ)(૨) પર આધાર રાખીને, વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલે દલીલ કરી છે કે બોર્ડની ફરજો દર્શાવતી અને બોર્ડને નિયમો બનાવવાની સત્તા આપતી ઉક્ત જોગવાઈમાં ‘સામાન્ય વહનકર્તા અથવા કરાર આધારિત વહનકર્તા માટેના પરિવહન દર’ એવા શબ્દો વપરાયા છે અને તે શહેર ગેસ વિતરણ નેટવર્ક માટે ‘નેટવર્ક ટેરિફ’ અથવા ‘સંકોચન શુલ્ક’ નક્કી કરવાની સત્તા આપવાનો દૂરથી પણ આશય ધરાવતી નથી. વધુમાં, તેમના દ્વારા એ પ્રતિપાદિત કરવામાં આવ્યું છે કે કલમો ૨૧(૨) અને ૨૨(૧) તથા અન્ય તમામ જોગવાઈઓ પર આધાર રાખવો સંપૂર્ણપણે ભૂલભર્યો છે અને ગ્રાહકહિતોની દેખરેખ રાખનાર નિયામક તરીકે બોર્ડ કાયદેસરની મર્યાદા પાર કરી શકતું નથી એવી ધારણા જ યોગ્ય છે.

૧૦. ડૉ. જતિન થુકાલ, જેમને દરમિયાનગીરી કરવાની મંજૂરી આપવામાં આવી છે, તેમણે અધિનિયમની પૃષ્ઠભૂમિનો ઉલ્લેખ કરીને તે આધાર પર દલીલ કરી છે કે “પરિવહન દર” દરેક વ્યાપારી ગેસ વિતરણ એકમોને સામાન્ય વાહક અથવા કરાર વાહક અથવા શહેર અથવા સ્થાનિક પ્રાકૃતિક ગેસ વિતરણ માટે ઉપલબ્ધ ખુદ્દા પ્રવેશ સાથે અવિભાજ્ય રીતે સંબંધિત છે, કારણ કે અધિનિયમની વિવિધ જોગવાઈઓમાં વિધાનમંડળે ઉક્ત શબ્દોનો જે રીતે ઉપયોગ કર્યો છે તે ધ્યાનમાં લેવાનો છે. તેમની વધુ રજૂઆત એવી છે કે કલમ ૬૧(૨)(ટી) ઉપકલમ ૨૨(૧) દ્વારા નિયંત્રિત થાય છે, જે પોતે કલમ ૨૨(૨) દ્વારા માર્ગદર્શિત છે, અને તમામ જોગવાઈઓ માત્ર સામાન્ય અથવા કરાર વાહકો સાથે સંકળાયેલી છે અને કોઈપણ રીતે કલ્પના ખેંચીને પણ તે બોર્ડને પરિવહન દર નક્કી કરવાની કોઈ સત્તા આપતી નથી, કારણ કે તે માત્ર એક વ્યાપારી એકમ દ્વારા તેના ગેસ પરિવહન નેટવર્કનો ઉપયોગ કરવા બદલ અન્ય કોઈ વ્યાપારી એકમ પાસેથી વસૂલવામાં આવતા દરને જ સંદર્ભિત કરે છે. સારરૂપે, તેમની રજૂઆત એ છે કે આ અપીલ ગુણવત્તાવિહીણ છે અને ફગાવી દેવા યોગ્ય છે.

૧૧. બાર સમક્ષ ઉઠાવવામાં આવેલી પરસ્પર વિરોધી દલીલોની મૂલવણી કરવા અગાઉ, એ જણાવવું યોગ્ય છે કે અધિનિયમની કલમ ૨૨ મુજબ બોર્ડે વિનિયમો ઘડ્યા છે. વિનિયમો પર આધાર રાખીને, બોર્ડે તા. ૯.૪.૨૦૧૨નો આદેશ બહાર પાડ્યો છે, જે ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર ગેસ લિમિટેડ (આઈ.જી.એલ.) ના દિલ્લી સી.જી.ડી. નેટવર્ક સંબંધે શહેર અથવા સ્થાનિક પ્રાકૃતિક ગેસ વિતરણ નેટવર્ક માટેના નેટવર્ક

ટેરિફ અને સી.એન.જી. માટેના સંકોચન શુલ્ક સાથે સંબંધિત છે. ખંડ ૧ નિયમનકારી માળખા વિષે છે. ખંડ ૧.૧ નીચે મુજબ છે:—

"૧.૧ પી.એન.જી.આર.બી. અધિનિયમ, ૨૦૦૬ ની કલમ ૨૨ ના પ્રાવધાનો અનુસાર, બોર્ડને શહેર અથવા સ્થાનિક પ્રાકૃતિક ગેસ વિતરણ જાળ માટે પરિવહન શુલ્કનિર્ધારણ નક્કી કરવાની જવાબદારી સોંપવામાં આવી છે. પી.એન.જી.આર.બી. (શહેર અથવા સ્થાનિક પ્રાકૃતિક ગેસ વિતરણ જાળો પાથરવા, બાંધવા, ચલાવવા અથવા વિસ્તૃત કરવા માટેની સંસ્થાઓને અધિકૃત કરવા અંગે) નિયમો, ૨૦૦૮ ના સંબંધિત પ્રાવધાનો તથા ઉપરોક્ત વૈધાનિક પ્રાવધાનો સાથે વાંચતાં, બોર્ડને નિયુક્ત તારીખ પહેલાં અથવા તેના પછીની કોઈ તારીખે શહેર અથવા સ્થાનિક પ્રાકૃતિક ગેસ વિતરણ જાળ પાથરતી, બાંધતી, ચલાવતી અથવા વિસ્તૃત કરતી સંસ્થા દ્વારા વસૂલવાનાં નેટવર્ક શુલ્કનિર્ધારણ અને સી.એન.જી. માટેના સંકોચન શુલ્ક નક્કી કરવાની સત્તા આપવામાં આવી છે."

આવું જણાવ્યા પછી, બોર્ડે તા. ૧૯.૩.૨૦૦૮ના નિયમનમાં નિર્ધારિત સીઝીડી નેટવર્ક માટે નેટવર્ક શુલ્ક અને સંકોચન ચાર્જના નિર્ધારણ માટેની પદ્ધતિ પ્રદાન કરવાની કાર્યવાહી આગળ ધપાવી છે. આ આદેશનો સંબંધિત ભાગ અમે અહીં ઉપયોગી રીતે પુનઃઉત્પન્ન કરી શકીએ છીએ:—

"૩.૧૯ પી.એન.જી.આર.બી. (સિટી અથવા સ્થાનિક પ્રાકૃતિક વાયુ વિતરણ નેટવર્ક્સ માટે નેટવર્ક ટેરિફનું નિર્ધારણ અને સી.એન.જી. માટે સંકોચન શુલ્ક) વિનિયમો, ૨૦૦૮ની જોગવાઈઓ મુજબ, અગાઉના સમીક્ષા ગાળામાં મૂડી અને

સંચાલન ખર્ચ સંબંધિત વાસ્તવિક કામગીરીનું, ઓળખાયેલા પરિમાણોની સામે, નિરીક્ષણ કરવામાં આવશે અને સી.જી.ડી. પ્રોજેક્ટના આર્થિક આયુષ્યના બાકી ગાળાને ધ્યાનમાં રાખીને, ભિન્નતાઓનું સમાયોજન આગોતરા ધોરણે ગણતરીઓમાં કરવામાં આવશે.

૩.૨૦ ઉપરોક્ત દર્શાવેલ સમાયોજનો કર્યા પછી, જેના સમાધાનની વિગતો અનુબંધક-૨માં આપવામાં આવી છે, આઈ.જી.એલ.ના દિલ્લી સી.જી.ડી. નેટવર્ક સંદર્ભે સી.એન.જી. માટેનો નેટવર્ક શુલ્ક અને સંકોચન શુલ્ક નીચેના કોષ્ટકમાં આપવામાં આવેલ છે:

અનુ. નં.	વિગતો	નેટવર્ક શુલ્ક (રૂ./એમએમબીટીઓ)	સી.એન.જી. માટે સંકોચન શુલ્ક (રૂ./કિ.ગ્રા.)
૧	આઈજીએલ દ્વારા રજૂ કરાયેલ	૧૦૪.૦૫	૬.૬૬
૨	જેમ નિર્ધારિત કરવામાં આવ્યું બોર્ડ દ્વારા ફેરફારો કર્યા પછી	૩૮.૫૮	૨.૭૫

૪. નિર્ણય

૪.૧ જ્યારે પી.એન.જી.આર.બી. (શહેર અથવા સ્થાનિક પ્રાકૃતિક ગેસ વિતરણ નેટવર્કો માટે નેટવર્ક ટેરિફના નિર્ધારણ અને સી.એન.જી. માટે સંકોચન શુલ્ક) વિનિયમો, ૨૦૦૮ નો ૧૮મી માર્ચ ૨૦૦૮ના રોજ પ્રચુરણ કરવામાં આવ્યો હતો,

ત્યારે ગણતરીઓમાં સરળતા રહે તે હેતુથી, બોર્ડ દ્વારા નિર્ધારિત લાગુ પડતો નેટવર્ક ટેરિફ અને સી.એન.જી. માટેનું સંકોચન શુલ્ક ૧લી એપ્રિલ, ૨૦૦૮થી લાગુ પડશે. તદનુસાર, આઈ.જી.એલ.ના દિલ્લી સી.જી.ડી. નેટવર્ક સંબંધે નેટવર્ક ટેરિફ અને સી.એન.જી. માટેનું સંકોચન શુલ્ક અનુક્રમે રૂપિયા ૩૮.૫૮ પ્રતિ એમ.એમ.બી.ટી.યુ. અને રૂપિયા ૨.૭૫ પ્રતિ કે.જી. રહેશે, જે ૧લી એપ્રિલ, ૨૦૦૮થી અમલમાં આવશે.

૪.૨ પીએનજીઆરબી (નગર અથવા સ્થાનિક પ્રાકૃતિક ગેસ વિતરણ જાળાં પાથરવા, બાંધવા, સંચાલિત કરવા અથવા વિસ્તૃત કરવા માટે સત્તાધિકૃત એકમો) નિયમો, ૨૦૦૮ ની જોગવાઈઓ મુજબ, આઈજીએલ બિનભેદભાવના ધોરણે, કોઈપણ પ્રીમિયમ અથવા ડિસ્કાઉન્ટ વિના, અલગથી ઇન્વોઈસ દ્વારા સીએનજી માટે નેટવર્ક શુલ્ક અને સંકોચન શુલ્ક વસૂલ કરશે. વધુમાં, ઉપરોક્ત પેરા ૨.૩ માં ઉલ્લેખિત ૨૩.૫.૨૦૧૧ તારીખના પત્ર દ્વારા સંપ્રેષિત નિર્ણયને અનુરૂપ, ઉપરોક્ત કોષ્ટકમાં દર્શાવ્યા મુજબ આઈજીએલ દ્વારા રજૂ કરાયેલા સીએનજી માટેના નેટવર્ક શુલ્ક અને સંકોચન શુલ્ક તથા બોર્ડ દ્વારા નિર્ધારિત તે શુલ્ક વચ્ચેનો તફાવત, આ આદેશ જારી થયેલી તારીખથી વેચાણ કિંમતોમાં યોગ્ય ઘટાડા દ્વારા પ્રતિબિંબિત કરવામાં આવશે. ૦૧.૪.૨૦૦૮ થી આ આદેશ જારી થયેલી તારીખ સુધીના સમયગાળા માટેના ભિન્ન નેટવર્ક શુલ્ક અને સીએનજી માટેના સંકોચન શુલ્કની પરતફેર માટેની પદ્ધતિ અને સમયમર્યાદા બોર્ડ દ્વારા અનુસરે નક્કી કરવામાં આવશે અને જાણાવવામાં આવશે."

૧૨. જેમ જેમ તથ્યાત્મક પરિસ્થિતિ ખુદી પડે છે, તેમ સ્પષ્ટ થાય છે કે ઉક્ત આદેશના જારી થવાથી ૧લા પ્રતિવાદીને મુખ્યત્વે આ આધાર પર વડી અદાલતનો આશરો લેવા માટે મજબૂર થવું પડ્યું કે આવો અધિકાર અધિનિયમ દ્વારા પ્રદાન કરવામાં આવ્યો નથી અને બોર્ડ, સત્તાના સ્ત્રોતના અભાવે, ઠરાવો ઘડીને એવો અધિકાર પોતાને સ્વયં અપહૃત કરી શકતું નથી. એ જ વડી અદાલત સમક્ષ પડકારનો મૂળ આધાર હતો, જ્યાં બોર્ડ પોતાના આદેશને સમર્થન અને ટકાવી રાખવામાં નિષ્ફળ ગયું અને ૧લો પ્રતિવાદી પોતાના પડકારમાં સફળ રહ્યો; અને આ અદાલત સમક્ષ ઉઠાવવામાં આવેલા તર્કો મૂળભૂત રીતે એ જ કેન્દ્રીય આધાર પર નિર્ભર છે. શ્રી દાતાર, વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલે, અનેક જોગવાઈઓ સિવાય, બોર્ડની નિયામક તરીકેની ભૂમિકાને ઉજાગર કરવા માટે અમારું ધ્યાન અધિનિયમના ઉદ્દેશો અને કારણો તરફ પાછા દોર્યું છે. ઉક્ત રજૂઆતને ધ્યાને લઈ, અમને અધિનિયમના ઉદ્દેશો અને કારણોનો ઉલ્લેખ કરવો યોગ્ય લાગે છે. તે નીચે મુજબ છે:—

પેટ્રોલિયમ, પેટ્રોલિયમ ઉત્પાદનો અને પ્રાકૃતિક ગેસના શુદ્ધિકરણ, પ્રક્રિયા, સંગ્રહ, પરિવહન, વિતરણ, બજારકરણ અને વેચાણને નિયંત્રિત કરવા માટે, કાચા તેલ અને પ્રાકૃતિક ગેસના ઉત્પાદનને બાદ રાખીને, પેટ્રોલિયમ અને પ્રાકૃતિક ગેસ નિયમનકારી બોર્ડની સ્થાપના કરવાની, જેથી પેટ્રોલિયમ, પેટ્રોલિયમ ઉત્પાદનો અને પ્રાકૃતિક ગેસ સંબંધિત નિર્દિષ્ટ પ્રવૃત્તિઓમાં સંકળાયેલા ગ્રાહકો અને એકમોના હિતોનું રક્ષણ થાય અને દેશના સર્વ ભાગોમાં પેટ્રોલિયમ, પેટ્રોલિયમ ઉત્પાદનો અને પ્રાકૃતિક ગેસનો અવિરત તથા પૂરતો પુરવઠો સુનિશ્ચિત થાય અને સ્પર્ધાત્મક

બજારોને પ્રોત્સાહન મળે, તેમજ તે સંબંધિત અથવા અનુસંગિક બાબતો માટેનો અધિનિયમ.

૧૩. અધિનિયમના હેતુને ધ્યાનમાં રાખીને, અમે અધિનિયમની સંબંધિત જોગવાઈઓનો ઉલ્લેખ કરીશું. કલમ ૧(૪) મુજબ, કાચા તેલ અને કુદરતી ગેસના ઉત્પાદનને બાદ કરતાં પેટ્રોલિયમ, પેટ્રોલિયમ ઉત્પાદનો અને કુદરતી ગેસના શુદ્ધિકરણ, પ્રોસેસિંગ, સંગ્રહ, પરિવહન, વિતરણ, વેચાણ-વાણિજ્ય અને વેચાણ ઉપર આ અધિનિયમ લાગુ પડે છે. અધિનિયમની કલમ ૨(ડી) માં "અધિકૃત એકમ" ની વ્યાખ્યા એવી કરવામાં આવી છે કે તેનો અર્થ એવો કોઈપણ એકમ થાય છે જે બોર્ડ દ્વારા કલમ ૧૫ હેઠળ કોઈ સૂચિત પેટ્રોલિયમ, પેટ્રોલિયમ ઉત્પાદનો અથવા કુદરતી ગેસનું વેચાણ-વાણિજ્ય કરવા, અથવા પ્રવાહીભૂત કુદરતી ગેસ ટર્મિનલોની સ્થાપના કરવા અને તેનું સંચાલન કરવા માટે નોંધાયેલ હોય.

૧૪. અધિનિયમની કલમ ૨(i) , જેના પર ભાર મુકવામાં આવ્યો છે, "શહેર અથવા સ્થાનિક કુદરતી ગેસ વિતરણ જાળું" ની વ્યાખ્યા આપે છે, તેનો સંબંધિત ભાગ નીચે મુજબ વાંચાય છે:-

૨(i) "શહેર અથવા સ્થાનિક કુદરતી ગેસ વિતરણ જાળું" નો અર્થ એવો થાય છે કે, નિર્દિષ્ટ ભૌગોલિક વિસ્તારમાં સ્થિત ઘરેલું, ઔદ્યોગિક અથવા વાણિજ્યિક પરિસરો તેમજ સી.એન.જી. સ્ટેશનોને કુદરતી ગેસ પૂરું પાડતી સેવા પાઈપલાઈનનો સુધી, મોટા પાયાની પુરવઠા માટેની ઉચ્ચ દબાણ પ્રસારણ મુખ્ય પાઈપલાઈનથી મધ્યમ

દબાણ વિતરણ ગ્રીડ મારફતે અને ત્યારબાદ પહોંચાડવા માટે વપરાતી ગેસ પાઈપલાઈનોનું પરસ્પર જોડાયેલ જાળું અને તેની સાથે સંકળાયેલ ઉપકરણો.

૧૫. કલમ ૨(જે) અને ૨(એમ) માં અનુક્રમે 'સામાન્ય વાહક' અને 'કરાર વાહક' ની વ્યાખ્યા આપવામાં આવી છે. તે આ મુજબ છે:—

"૨(જે) "સામાન્ય વાહક" નો અર્થ પેટ્રોલિયમ, પેટ્રોલિયમ ઉત્પાદનો અને પ્રાકૃતિક ગેસના પરિવહન માટે એવી પાઈપલાઈનો થાય છે, જેને બોર્ડ સમયાંતરે કલમ ૨૦ ની ઉપકલમ (૩) હેઠળ ભેદભાવરહિત ખુલા પ્રવેશના આધારે એકથી વધુ એકમો માટે જાહેર કરે અથવા અધિકૃત કરે, પરંતુ તેમાં કોઈ નિશ્ચિત ઉપભોક્તાને પેટ્રોલિયમ ઉત્પાદનો અથવા પ્રાકૃતિક ગેસનો પુરવઠો કરવા માટે નાખવામાં આવેલી પાઈપલાઈનો; અથવા ક્લૂડ તેલ; નો સમાવેશ થતો નથી;

(i) ચોક્કસ ગ્રાહકને પેટ્રોલિયમ પેદાશો અથવા કુદરતી ગેસ; અથવા

(ii) અશુદ્ધ તેલ (ક્લૂડ ઓઈલ);

સ્પષ્ટતા~ આ કલમના હેતુઓ માટે, કરાર આધારિત વાહકને સામાન્ય વાહક તરીકે ગણવામાં આવશે, જો —

(a) આવા કરાર આધારિત વાહક પાસે કરવામાં આવેલા ચોક્કસ કરારો કરતાં વધુ સરપ્લસ (વધારાની) ક્ષમતા હોય; અથવા

(b) ચોક્કસ કરારનો સમયગાળો પૂરો થઈ ગયો હોય.

૨(એમ) "કરાર વાહક" નો અર્થ એવો પાઈપલાઈન થાય છે, જેનો ઉપયોગ પેટ્રોલિયમ, પેટ્રોલિયમ ઉત્પાદનો અને કુદરતી ગેસના પરિવહન માટે એકથી વધુ સંસ્થાઓ દ્વારા ઓછામાં ઓછા એક વર્ષના દૃઢ કરારો અનુસાર કરવામાં આવે છે, અને જેને બોર્ડ દ્વારા સમયાંતરે કલમ ૨૦ ની ઉપકલમ (૩) હેઠળ જાહેર કરવામાં આવ્યો હોય અથવા અધિકૃત કરવામાં આવ્યો હોય."

૧૬. ઉપરોક્ત વ્યાખ્યાઓ મૂળભૂત રીતે પાઈપલાઈનો સાથે સંબંધિત છે અને તેઓ અધિનિયમ હેઠળ નિયંત્રિત થાય છે. શબ્દાવલી કલમ પ્રવૃત્તિના સ્વરૂપ અંગે કહે છે. એક બાજુ સામાન્ય વાહક પાઈપલાઈન અને કરાર આધારિત વાહક પાઈપલાઈન અને બીજી બાજુ "શહેર અથવા સ્થાનિક પ્રાકૃતિક ગેસ વિતરણ જાળું" વચ્ચે સ્પષ્ટ ભેદ છે. સામાન્ય વાહક અને કરાર આધારિત વાહકની વ્યાખ્યાઓનું અવલોકન કરતાં સ્પષ્ટ થાય છે કે તેઓ એકથી વધુ સંસ્થાઓ દ્વારા પેટ્રોલિયમ અથવા પેટ્રોલિયમ ઉત્પાદનો તથા પ્રાકૃતિક ગેસના પરિવહન માટેની પાઈપલાઈનોને સંબોધે છે. "શહેર અથવા સ્થાનિક ગેસ વિતરણ જાળું" ની વ્યાખ્યા એવો પરસ્પર સંકળાયેલ ગેસ પાઈપલાઈનનો જાળ અને તેની સાથે જોડાયેલા ઉપકરણોનો અર્થ દર્શાવે છે, જેનો ઉપયોગ નિર્ધારિત ભૂગોળીય વિસ્તારમાં સ્થિત ઘરેલુ, ઔદ્યોગિક અથવા વ્યાપારી પરિસરો તથા સી.એન.જી. સ્ટેશનોને પ્રાકૃતિક ગેસ પૂરું પાડતી સેવા પાઈપો સુધી, મોટા પાયાના પુરવઠાની ઊંચા દબાણવાળી પ્રસારણ મુખ્ય લાઈનમાંથી મધ્યમ દબાણવાળી વિતરણ ગ્રીડ સુધી અને ત્યારબાદ ત્યાંથી પ્રાકૃતિક ગેસના પરિવહન માટે થાય છે. તે નિર્ધારિત ભૂગોળીય વિસ્તાર સાથે

સંબંધિત છે. તે કોઈ એકલ પાઈપલાઈન અથવા પ્રાકૃતિક ગેસના પરિવહનનો સંદર્ભ આપતું નથી. તે ખાસ કરીને પોતાના જ ગ્રાહકો સુધી પ્રાકૃતિક ગેસના પરિવહન માટેનું પાઈપલાઈન જાળું છે. સ્થિતિ આવી હોવાથી, શબ્દાવલી કલમ અનુસાર, કલમ ૨૦ નો ઉદ્દેશ કરવો પ્રસ્તુત છે, જે સામાન્ય વાહક અથવા કરાર આધારિત વાહક તથા શહેર અથવા સ્થાનિક પ્રાકૃતિક ગેસ વિતરણ જાળાની જાહેરાત, બિછાવટ, નિર્માણ વગેરે બાબતે જોગવાઈ કરે છે. ઉક્ત જોગવાઈ નીચે મુજબ છે:—

"૨૦ સામાન્ય વાહક અથવા કરારવાહક તેમજ નગર અથવા સ્થાનિક પ્રાકૃતિક ગેસ વિતરણ જાળનું જાહેર કરવું, પાથરવું, બાંધવું વગેરે:—

(૧) જો બોર્ડનું એવું મત હોય કે પેટ્રોલિયમ, પેટ્રોલિયમ ઉત્પાદનો અને પ્રાકૃતિક ગેસના પરિવહન માટેની હાલની પાઈપલાઈન અથવા હાલનું શહેર અથવા સ્થાનિક પ્રાકૃતિક ગેસ વિતરણ જાળુંને સામાન્ય વાહક અથવા કરાર વાહક તરીકે જાહેર કરવું, અથવા એવી પાઈપલાઈન અથવા જાળું અંગે પ્રવેશનું નિયમન કરવું અથવા પ્રવેશ મંજૂર કરવો, જરૂરી અથવા ઉપયુક્ત છે, તો તે એમ કરવાની પોતાની મનશા અંગે વ્યાપક પ્રચાર આપી શકે છે અને આવા નિર્ણયથી અસર પામવાની સંભાવના ધરાવતા તમામ વ્યક્તિઓ અને એકમો પાસેથી નિર્દિષ્ટ સમયમર્યાદામાં આક્ષેપો અને સૂચનો આમંત્રીત કરી શકે છે.

(૨) ઉપકલમ (૧) ના હેતુઓ માટે, બોર્ડ પાઈપલાઈન અથવા નેટવર્કનું માલિકી હક્ક ધરાવતા એકમને સાંભળવાની તક આપશે અને એવી શરતો તથા નિયમો નક્કી કરશે જેના આધીન પાઈપલાઈન અથવા નેટવર્કને સામાન્ય વહનકાર અથવા

કરાર આધારિત વહનકાર તરીકે જાહેર કરી શકાય અને જાહેર હિત, સ્પર્ધાત્મક પરિવહન દરો અને પ્રથમ ઉપયોગના અધિકારને ધ્યાનમાં રાખીને તે યોગ્ય માને તેવા આદેશો કરશે.

(૩) બોર્ડ કલમ ૧૯ હેઠળના વિનિયમો તથા ઉપકલમો (૧) અને (૨) મુજબ નિર્ધારિત પ્રક્રિયાનું પાલન કર્યા પછી, અધિસૂચના દ્વારા,

(એ) કોઈ પાઈપલાઈન અથવા શહેર અથવા સ્થાનિક પ્રાકૃતિક વાયુ વિતરણ જાળને સામાન્ય વાહક અથવા કરાર વાહક તરીકે જાહેર કરી શકે છે;

(બી) અથવા કોઈ એકમને પાઈપલાઈનને સામાન્ય વાહક અથવા કરાર વાહક તરીકે પાથરવા, બાંધવા, સંચાલિત કરવા અથવા વિસ્તૃત કરવા માટે અધિકૃત કરી શકે છે; અથવા

(સી) સામાન્ય વાહક અથવા કરાર વાહક અથવા શહેર અથવા સ્થાનિક પ્રાકૃતિક વાયુ વિતરણ જાળમાં પ્રવેશની મંજૂરી આપી શકે છે; અથવા

(ડી) કોઈ એકમને શહેર અથવા સ્થાનિક પ્રાકૃતિક વાયુ વિતરણ જાળ પાથરવા, બાંધવા, સંચાલિત કરવા અથવા વિસ્તૃત કરવા માટે અધિકૃત કરી શકે છે.

(જ) બોર્ડ, ગ્રાહક હિતોનું પૂર્ણપણે રક્ષણ કરીને પારદર્શક રીતે, પોતે બનાવેલા નિયમો દ્વારા નક્કી કરવામાં આવેલા સિદ્ધાંતો અનુસાર આદેશ આપીને જેટલા વર્ષો માટે નક્કી કરે તેટલા સમયગાળા માટે, શહેર અથવા સ્થાનિક કુદરતી ગેસ વિતરણ

નેટવર્ક પાથરવા, બાંધવા, સંચાલિત કરવા અથવા તેનો વિસ્તાર કરવા માટેના વિશિષ્ટ અધિકારનો સમયગાળો નક્કી કરી શકે છે.

(૫) આ વિભાગના હેતુઓ માટે, બોર્ડ આ વિભાગ હેઠળના પોતાના કાર્યો બજાવતી વખતે સંસ્થાઓ/એન્ટિટીઓ વચ્ચે હરીફાઈને પ્રોત્સાહન આપવા, નકામા કે નિષ્ફળ રોકાણને અટકાવવા, પુરવઠો જાળવી રાખવા કે વધારવા અથવા સમગ્ર દેશમાં પેટ્રોલિયમ, પેટ્રોલિયમ પેદાશો અને કુદરતી ગેસનું ન્યાયી વિતરણ સુરક્ષિત કરવા કે તેની પૂરતી ઉપલબ્ધતા સુનિશ્ચિત કરવાના ઉદ્દેશ્યોથી માર્ગદર્શિત થશે, અને બોર્ડ વિનિયમો દ્વારા નક્કી કરે તેવા સિદ્ધાંતોનું પાલન કરશે.

ઉપરોક્ત જોગવાઈનું વાચન કરતાં, દિવસના પ્રકાશ જેટલું સ્પષ્ટ થાય છે કે બોર્ડને પેટ્રોલિયમ, પેટ્રોલિયમ ઉત્પાદનો અને પ્રાકૃતિક ગેસના પરિવહન માટેની અસ્તિત્વમાં રહેલી પાઈપલાઈન અથવા અસ્તિત્વમાં રહેલું શહેર અથવા સ્થાનિક પ્રાકૃતિક ગેસ વિતરણ જાળુંને સામાન્ય વાહક અથવા કરારવાહક તરીકે જાહેર કરવાની તેમજ એવી પાઈપલાઈન અથવા જાળું સુધી પ્રવેશને નિયમિત કરવાની અથવા મંજૂરી આપવાની સત્તા સોંપવામાં આવી છે. ઉપકલમ (૧) બોર્ડના ઇરાદાની વ્યાપક જાહેરખબર આપવા માટે જોગવાઈ કરે છે. ઉપકલમ (૨) તે શરતો અને નિયમો નિર્ધારિત કરવા માટે, જેના અધિન પાઈપલાઈન અથવા જાળુંને સામાન્ય વાહક અથવા કરારવાહક તરીકે જાહેર કરવામાં આવે, તે માટે પાઈપલાઈન અથવા જાળુંને સુનાવણીનો અવસર આપવાની જોગવાઈ કરે છે. બોર્ડને, કલમ ૧૯ હેઠળના નિયમનો તથા ઉપકલમો (૧) અને (૨)માં નિર્ધારિત થયેલી યથોચિત પ્રક્રિયાનું

અનુસરણ કર્યા પછી, જાહેરનામા દ્વારા પાઈપલાઈન અથવા શહેર અથવા સ્થાનિક પ્રાકૃતિક ગેસ વિતરણ જાળુંને સામાન્ય વાહક અથવા કરારવાહક તરીકે જાહેર કરવાની અને કેટલીક નિશ્ચિત કાર્યવાહી કરવાની સત્તા આપવામાં આવી છે. ઉપકલમ (૪) બોર્ડને શહેર અથવા સ્થાનિક પ્રાકૃતિક ગેસ વિતરણ જાળું નાખવા, બાંધવા, ચલાવવા અથવા વિસ્તૃત કરવા માટે વિશિષ્ટતાનો સમયગાળો કેટલાં વર્ષોનો રહેશે તે નક્કી કરવાની સક્ષમતા આપે છે. બોર્ડે જે ઉદ્દેશ્યોના માર્ગદર્શન હેઠળ કાર્ય કરવાનું છે તેમાં એકમો વચ્ચે સ્પર્ધાને પ્રોત્સાહન આપવું, નિષ્ફળ નિવેશને ટાળવો, પુરવઠો જાળવી રાખવો અથવા વધારો કરવો, અથવા સમાનતાપૂર્ણ વિતરણ સુનિશ્ચિત કરવું, અથવા પેટ્રોલિયમ વગેરેની પૂરતી ઉપલબ્ધતા સુનિશ્ચિત કરવીનો સમાવેશ થાય છે.

૧૭. કલમ ૨૧ પ્રથમ ઉપયોગના અધિકાર વગેરે વિષે જોગવાઈ કરે છે. ઉક્ત જોગવાઈ નીચે મુજબ છે:—

૨૧. પ્રથમ ઉપયોગનો અધિકાર, વગેરે:—

(૧) પેટ્રોલિયમ અને પેટ્રોલિયમ ઉત્પાદનોના પરિવહન માટે પાઈપલાઈન બિછાવતી, બાંધતી, ચલાવતી અથવા વિસ્તૃત કરતી કોઈ એકમને અથવા શહેર અથવા સ્થાનિક પ્રાકૃતિક ગેસ વિતરણ જાળું બિછાવતી, બાંધતી, ચલાવતી અથવા વિસ્તૃત કરતી કોઈ એકમને પોતાની જરૂરિયાત માટે પ્રથમ ઉપયોગનો અધિકાર રહેશે અને બાકીની ક્ષમતાનો ઉપયોગ, કલમ ૨૦ હેઠળ જાહેરખબર પ્રસિદ્ધ કર્યા પછી, બજારીકરણમાં ન્યાયસંગત સ્પર્ધાની જરૂરિયાતો તથા દેશભરમાં પેટ્રોલિયમ

અને પેટ્રોલિયમ ઉત્પાદનોની ઉપલબ્ધિને ધ્યાનમાં રાખીને, બોર્ડ જે રીતે નક્કી કરે તે મુજબ, એકમો વચ્ચે કરવામાં આવશે: પરંતું, જે એકમ પ્રાકૃતિક ગેસના બજારીકરણમાં પણ સંકળાયેલ હોય અને કોમન કેરિયર અથવા કોન્ટ્રાક્ટ કેરિયર ધોરણે પ્રાકૃતિક ગેસના પરિવહન માટે પાઈપલાઈન બિછાવવાની, બાંધવાની, ચલાવવાની અથવા વિસ્તૃત કરવાની પ્રવૃત્તિમાં પણ સંકળાયેલ હોય, તેવા કિસ્સામાં બોર્ડ આવા એકમોને નિયમો દ્વારા નિર્દિષ્ટ કરવામાં આવેલ સંલગ્ન આચારસંહિતાનું પાલન કરવા ફરજ પાડશે અને બોર્ડ દ્વારા મંજૂર કરવામાં આવેલ સમયગાળાની અંદર આવા એકમને પ્રાકૃતિક ગેસના બજારીકરણ અને પરિવહન સંબંધિત પ્રવૃત્તિઓ, જેમાં પાઈપલાઈનની માલિકીનો પણ સમાવેશ થાય છે, અલગ પાડવા માટે પણ બોર્ડ આદેશ આપી શકશે અને માત્ર ઉક્ત સમયગાળા દરમિયાન જ આવા એકમને પ્રથમ ઉપયોગનો અધિકાર રહેશે.

(૨) કાર્ય કરવા માટે સત્તાધિકૃત એકમ સિવાયનું કોઈપણ એકમ, સામાન્ય વાહકના ઉપયોગ માટે અથવા કરાર અનુસાર, તેને સત્તાધિકૃત એકમ તરીકે સંચાલિત કરનાર એકમને પરિવહન દર ચૂકવશે.

(૩) કોઈ સંસ્થા, જેને કરારવાહી તરીકે પાઈપલાઈન બિછાવવાની, બાંધવાની, સંચાલિત કરવાની અથવા વિસ્તૃત કરવાની, અથવા શહેર કે સ્થાનિક પ્રાકૃતિક ગેસ વિતરણ જાળું બિછાવવાની, બાંધવાની, સંચાલિત કરવાની અથવા વિસ્તૃત કરવાની મંજૂરી આપવામાં આવી હોય, તેને મંજૂરી સંબંધિત કોઈપણ અધિકારના

ભંગને અટકાવવા માટે, અથવા તે માટે નુકસાનભરપાઈ વસૂલ કરવા માટે, બોર્ડ સમક્ષ કાર્યવાહી શરૂ કરવાનો અધિકાર રહેશે.

સ્પષ્ટીકરણ:— આ ઉપકલમના હેતુઓ માટે, "કોઈપણ અધિકારનું ઉલ્લંઘન" નો અર્થ એવો છે કે કોઈપણ વ્યક્તિ દ્વારા એવો કોઈપણ કૃત્ય કરવું, જે સામાન્ય વહનકર્તા અથવા કરાર આધારિત વહનકર્તાના કાર્યમાં હસ્તક્ષેપ કરે છે અથવા અધિકૃત એકમને હાનિ પહોંચાડે છે."

ઉપરોક્ત જોગવાઈ પ્રથમ ઉપયોગનો અધિકાર નિર્ધારિત કરે છે અને સાથે સાથે કેટલીક શરતો પણ વિહિત કરે છે.

૧૮. જે કલમ ૨૨ પર આધાર મુકવામાં આવ્યો છે તે પરિવહન ભાડાદર સાથે સંબંધિત છે. ઉક્ત જોગવાઈ નીચે મુજબ પુનઃપ્રસ્તુત કરવામાં આવે છે:—

"૨૨. પરિવહન શુલ્કદર:—

(૧) આ અધિનિયમની જોગવાઈઓને આધીન રહીને, બોર્ડ સામાન્ય વાહકો અથવા કરાર આધારિત વાહકો અથવા શહેર અથવા સ્થાનિક પ્રાકૃતિક ગેસ વિતરણ જાળ માટેના પરિવહન દરનિર્ધારણ તથા આવા દરો નક્કી કરવાની પદ્ધતિ નિયમનો દ્વારા નિર્ધારિત કરશે.

(૨)ઉપ-કલમ (૧) ના હેતુઓ માટે, બોર્ડ નીચે મુજબની બાબતોથી માર્ગદર્શન લેશે, નામે:—

(એ) એવા પરિબલો કે જે હરીફાઈ (સ્પર્ધા), કાર્યક્ષમતા, સાધનોનો આર્થિક/કરકસરચુક્ત ઉપયોગ, ઉત્કૃષ્ટ કામગીરી અને શ્રેષ્ઠતમ રોકાણોને પ્રોત્સાહન આપી શકે;

(બી) ગ્રાહકોના હિતોનું રક્ષણ કરવું અને તેની સાથે સાથે પરિવહન ખર્ચ (ટ્રાન્સપોર્ટેશન કોસ્ટ)ની વ્યાજબી રીતે વસૂલાત કરવી;

(સી) કામગીરીમાં કાર્યક્ષમતાને પ્રોત્સાહિત કરતા અથવા પુરસ્કૃત કરતા સિદ્ધાંતો;

(ડી) સામાન્ય વાહકો અથવા કરાર આધારિત વાહકો સાથે જોડાયેલી સંબંધિત પાયાની સુવિધાઓ, જેમ કે કોમ્પ્રેસર, પંપ, મીટરિંગ યુનિટ, સ્ટોરેજ (સંગ્રહ) અને તેના જેવા સાધનો;

(ઈ) સેવાની પડતર, વળતરનો આંતરિક દર, ચોખ્ખું વર્તમાન મૂલ્ય અથવા પરિવહનના વૈકલ્પિક મોડના આધારે ગણવામાં આવેલા સંદર્ભ ભાડા સાથે સરખામણી કરવી;

(એફ) સામાન્ય વાહક, કરાર આધારિત વાહક અને શહેર અથવા સ્થાનિક કુદરતી ગેસ વિતરણ નેટવર્કને લાગુ પડતી કેન્દ્ર સરકારની નીતિ.

ઉપરોક્તનો સાદા વાંચન પરથી સ્પષ્ટ થાય છે કે બોર્ડને નિયમાવલીઓ દ્વારા સામાન્ય વાહક અથવા કરાર આધારિત વાહક અથવા શહેર અથવા સ્થાનિક પ્રાકૃતિક ગેસ વિતરણ નેટવર્ક માટે પરિવહન શુલ્કનિર્ધારણ તથા આવા શુલ્કના વિતરણની રીત નિર્ધારિત કરવાની સત્તા છે.

૧૯. વિચારણા માટે ઉદ્ભવતો પ્રશ્ન એ છે કે ઉપરોક્ત જોગવાઈઓ, એટલે કે અધિનિયમની કલમ ૨૦ થી ૨૨, ના વાચનથી શું એવો અર્થ કાઢી શકાય કે તે બોર્ડને પ્રાકૃતિક ગેસના ઉપભોક્તા માટે પરિવહન શુલ્કનિર્ધારણ નક્કી કરવાની કોઈ

સત્તા પ્રદાન કરે છે. અમે કલમ ૨૦ ની ઉપકલમ (૪) નો પણ ઉલ્લેખ કર્યો છે, જે બોર્ડને વિશિષ્ટતાનો સમયગાળો તથા કોમન/કોન્ટ્રાક્ટ કેરિયરના નેટવર્ક અંગે નિર્ણય કરવાની સત્તા આપે છે. કલમ ૨૧, જેમ અગાઉ સૂચવવામાં આવ્યું છે, પ્રથમ ઉપયોગના અધિકાર સાથે સંબંધિત છે. પરિવહન શુલ્કનિર્ધારણ, જેને કલમ ૨૨(૧) માં સ્થાન મળ્યું છે, તે “આ અધિનિયમની જોગવાઈઓના આધીન” શબ્દોથી શરૂ થાય છે. ઉક્ત જોગવાઈ બોર્ડને, નિયમો દ્વારા, કોમન કેરિયર અથવા કોન્ટ્રાક્ટ કેરિયર અથવા શહેર અથવા સ્થાનિક પ્રાકૃતિક ગેસ વિતરણ નેટવર્ક માટે પરિવહન શુલ્કનિર્ધારણ તથા આવા શુલ્કોના નિર્ધારણની પદ્ધતિ નક્કી કરવાની સત્તા પ્રદાન કરે છે.

૨૦. આ તબક્કે, ઉક્ત અભિવ્યક્તિનો યથોચિત અર્થ સમજી લેવો આવશ્યક છે. ધ કમિશનર ઓફ વેલ્થ ટેક્સ, આંધ્ર પ્રદેશ, હૈદરાબાદ વિ. ટ્રસ્ટીઝ ઓફ એચ.ઈ.એચ. નિઝામ્સ ફેમિલી (રિમેઈન્ડર વેલ્થ ટ્રસ્ટ), હૈદરાબાદ, (૧૯૭૭) ૩ એસ.સી.સી. ૩૬૨ માં, આ સર્વોચ્ચ અદાલત વેલ્થ ટેક્સ અધિનિયમ, ૧૯૫૭ ના સંદર્ભમાં “ને આધીન” એવી અભિવ્યક્તિ સાથે સંકળાયેલી હતી. ઉક્ત અધિનિયમની કલમ ૩ એ અધિનિયમની અન્ય જોગવાઈઓને આધીન રહીને વેલ્થ ટેક્સનો કરભાર લાદ્યો હતો. તે સંદર્ભમાં, અદાલતે એવો અભિપ્રાય વ્યક્ત કર્યો હતો કે કલમ ૩ ને સ્પષ્ટપણે કલમ ૨૧ ને આધીન બનાવવી પડશે અને જ્યાં સુધી પાછળની કલમ ટ્રસ્ટના ટ્રસ્ટીનું મૂલ્યાંકન કરવા માટે વિશેષ જોગવાઈ કરે છે ત્યાં સુધી કલમ ૩ એ તે કલમને માની લેવી પડશે. અશોક લેલેન્ડ લિ. વિ. સ્ટેટ ઓફ ટી.એન. એન્ડ અનધર,

(૨૦૦૪) ૩ એસ.સી.સી. ૧ માં એવો નિર્ધાર કરવામાં આવ્યો હતો કે "ને આધીન" એ એવી અભિવ્યક્તિ છે જેના દ્વારા મર્યાદા દર્શાવવામાં આવે છે. કે.આર.સી.એસ. બાલકૃષ્ણ ચેટ્ટી એન્ડ સન્સ એન્ડ કો. વિ. ધ સ્ટેટ ઓફ મદ્રાસ, એ.આઈ.આર. ૧૯૬૧ એસ.સી. ૧૧૫૨ માં, આ સર્વોચ્ચ અદાલત મદ્રાસ જનરલ સેલ્સ ટેક્સ અધિનિયમ, ૧૯૩૯ ની કલમ ૫ નું અર્થઘટન કરી રહી હતી, જેમાં વિધાનમંડળે "ને આધીન" એવી અભિવ્યક્તિ જોડેલી હતી, અને ઉક્ત શબ્દોનું અર્થઘટન કરતાં અદાલતે એવો નિર્ણય આપ્યો હતો કે તે કાયદાના હેતુને કાર્યરૂપ આપવા માટે છે અને ઉક્ત અભિવ્યક્તિનો યોગ્ય અર્થ "શરતી" એવો થાય છે.

૨૧. સાઉથ ઇન્ડિયા કોર્પોરેશન (પી) લિમિટેડ વિ. સચિવ, બોર્ડ ઓફ રેવન્યુ, ત્રિવેન્દ્રમ અને અન્ય, એ.આઈ.આર. ૧૯૬૪ એસ.સી. ૨૦૭ માં સર્વોચ્ચ અદાલતની બંધારણીય ખંડપીઠે ઠરાવ્યું છે કે "ને આધીન" એવી અભિવ્યક્તિ, સંદર્ભમાં, એવી કલ્પના વ્યક્ત કરે છે કે એક જોગવાઈ બીજી જોગવાઈને સ્થાન આપે છે અથવા તે બીજી જોગવાઈને આધીન બને છે, જેને તે આધીન કરવામાં આવી હોય. બી.એસ. વાડેરા અને અન્ય વિ. યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા અને અન્ય, એ.આઈ.આર. ૧૯૬૯ એસ.સી. ૧૧૮ માં આ અદાલતે, "આ રીતે બનાવવામાં આવેલ કોઈપણ નિયમને, અનુચ્છેદ ૩૦૯ ના ઉપબંધમાં આવતી કોઈપણ અધિનિયમની જોગવાઈઓને આધીન રહીને, અસર થશે" એવી અભિવ્યક્તિ પર વિચારણા કરતાં, ઠરાવ્યું હતું કે:-

૨૪. એ નોંધવું પણ મહત્વપૂર્ણ છે કે કલમ ૩૦૯ ની શરતસ્પષ્ટિકા સ્પષ્ટપણે નિર્ધારિત કરે છે કે ‘આ રીતે બનાવવામાં આવેલા કોઈપણ નિયમો, આવા કોઈપણ અધિનિયમની જોગવાઈઓના આધીન રહીને, અસરકારક રહેશે’. બંધારણમાં ઉપયોગમાં લેવાયેલા સ્પષ્ટ અને નિર્વિવાદ પ્રયોગોને, જો કોઈ મર્યાદાઓ દ્વારા આવરી લેવામાં આવ્યા ન હોય, તો તેમનો પૂર્ણ અને અનિયંત્રિત અર્થ આપવો આવશ્યક છે. જે નિયમો ‘બંધારણની જોગવાઈઓના આધીન’ રહેવાના છે, તેઓ ‘આવા કોઈપણ અધિનિયમની જોગવાઈઓના આધીન’ રહીને અસરકારક રહેશે. તેનો અર્થ એ છે કે જો યોગ્ય વિધાનમંડળે કલમ ૩૦૯ હેઠળ કોઈ અધિનિયમ પસાર કર્યો હોય, તો શરતસ્પષ્ટિકા હેઠળ ઘડાયેલા નિયમો તે અધિનિયમના આધીન રહીને અસરકારક રહેશે; પરંતુ, આ બાબતે યોગ્ય વિધાનમંડળના કોઈ અધિનિયમના અભાવે, અમારું મંતવ્ય એ છે કે રાષ્ટ્રપતિ દ્વારા, અથવા તેઓ જે વ્યક્તિને તે માટે નિર્દેશ આપે તે દ્વારા, બનાવવામાં આવેલા નિયમોને આગાહીરૂપે તેમજ પૂર્વલક્ષી રીતે, બંને રીતે, સંપૂર્ણ અસર આપવાની રહેશે. ઉપર સૂચવાયેલ મર્યાદાઓ સિવાય, આવા નિયમોની અમલક્ષેત્ર અંગે કલમ ૩૦૯ ની શરતસ્પષ્ટિકા દ્વારા બીજી કોઈ મર્યાદા લાદવામાં આવી નથી.

૨૨. ઉપરોક્ત અર્થઘટનને ધ્યાનમાં રાખીને, હવે અમારે અધિનિયમની કલમ ૧૧ની રચનાનું પરીક્ષણ કરવું છે, કારણ કે તેનું અતિ મહત્વ છે. ઉક્ત જોગવાઈ બોર્ડના કાર્યો અને સત્તાઓ સાથે સંબંધિત છે. ઉક્ત જોગવાઈ નીચે મુજબ ઉદ્ઘૂત કરવામાં આવે છે:—

૧૧ બોર્ડના કાર્યો અને સત્તાઓ

બોર્ડે-

(એ) સંસ્થાઓ વચ્ચે વાજબી વેપાર અને હરીફાઈને પ્રોત્સાહન આપીને ગ્રાહકોના હિતોનું રક્ષણ કરવું

(બી) નીચે મુજબના કાર્યો માટે સંસ્થાઓની નોંધણી કરવી

(i) અધિચૂચિત પેટ્રોલિયમ અને પેટ્રોલિયમ પેદાશો તેમજ કેન્દ્ર સરકારની કરાર આધારિત જવાબદારીઓને આધીન રહીને કુદરતી ગેસનું વિપણન કરવા

(ii) લિક્વિફાઈડ નેચરલ ગેસ ટર્મિનલ સ્થાપવા અને સંચાલિત કરવા

(iii) વિનિયમો દ્વારા નિર્ધારિત કરવામાં આવે તે ક્ષમતાથી વધુ ક્ષમતા ધરાવતી પેટ્રોલિયમ, પેટ્રોલિયમ પેદાશો અથવા કુદરતી ગેસ માટેની સંગ્રહ સુવિધાઓ સ્થાપવા

(સી) નીચે મુજબના કાર્યો માટે સંસ્થાઓને અધિકૃત કરવી

(i) સામાન્ય વાહક અથવા કરાર આધારિત વાહક પાથરવા, બાંધવા, સંચાલિત કરવા અથવા તેનો વિસ્તાર કરવા

(ii) શહેર અથવા સ્થાનિક કુદરતી ગેસ વિતરણ નેટવર્ક પાથરવા, બાંધવા, સંચાલિત કરવા અથવા તેનો વિસ્તાર કરવા

(ડી) પાઈપલાઈનોને સામાન્ય વાહક અથવા કરાર આધારિત વાહક તરીકે જાહેર કરવી

(ઇ) વિનિયમો દ્વારા નીચે મુજબનું નિયમન કરવું

(i) સંસ્થાઓ વચ્ચે વાજબી વેપાર અને હરીફાઈ સુનિશ્ચિત કરવા માટે સામાન્ય વાહક અથવા કરાર આધારિત વાહક સુધીની પહોંચ નિયંત્રિત કરવી અને તે હેતુ માટે પાઈપલાઈન એક્સેસ કોડ નક્કી કરવો

(ii) સામાન્ય વાહક અથવા કરાર આધારિત વાહક માટેના પરિવહન દરો

(iii) પાઈપલાઈન એક્સેસ કોડ મુજબ સંસ્થાઓ વચ્ચે વાજબી વેપાર અને હરીફાઈ સુનિશ્ચિત કરવા માટે શહેર કે સ્થાનિક કુદરતી ગેસ વિતરણ નેટવર્ક સુધીની પહોંચ

(એફ) અધિચૂચિત પેટ્રોલિયમ, પેટ્રોલિયમ પેદાશો અને કુદરતી ગેસના સંદર્ભમાં

(i) પૂરતી ઉપલબ્ધતા સુનિશ્ચિત કરવી

(ii) રિટેલ આઉટલેટ્સ પર ગ્રાહકો માટે સંસ્થા દ્વારા નક્કી કરવામાં આવેલી મહત્તમ છૂટક કિંમતો પ્રદર્શિત થાય તે સુનિશ્ચિત કરવું

(iii) કિંમતો પર નજર રાખવી અને સંસ્થાઓ દ્વારા કરવામાં આવતી મર્યાદિત વેપાર નીતિઓ અટકાવવા માટે સુધારાત્મક પગલાં લેવા

(iv) પેટ્રોલિયમ અને પેટ્રોલિયમ પેદાશોનું ન્યાયી વિતરણ સુરક્ષિત કરવું

(v) વિનિયમો દ્વારા રિટેલ આઉટલેટ્સ માટે રિટેલ સર્વિસ ઓબ્લિગેશન્સ અને સંસ્થાઓ માટે માર્કેટિંગ સર્વિસ ઓબ્લિગેશન્સ ની જોગવાઈ કરવી અને તેનો અમલ કરાવવો

(vi) પરિવહન દરો પર નજર રાખવી અને સંસ્થાઓ દ્વારા થતી મર્યાદિત વેપાર નીતિઓને અટકાવવા સુધારાત્મક પગલાં લેવા

(જી) વિનિયમો દ્વારા નક્કી કર્યા મુજબની ફી અને અન્ય ચાર્જ વસૂલ કરવા

(એચ) પેટ્રોલિયમ, પેટ્રોલિયમ પેદાશો અને કુદરતી ગેસને લગતી પ્રવૃત્તિઓની માહિતી બેંક જાળવવી

(આઈ) પેટ્રોલિયમ, પેટ્રોલિયમ પેદાશો અને કુદરતી ગેસ સંબંધિત પ્રવૃત્તિઓ જેમાં પાઈપલાઈન અને ડાઉનસ્ટ્રીમ પેટ્રોલિયમ તથા કુદરતી ગેસ ક્ષેત્રને લગતા પાયાના માળખાકીય પ્રોજેક્ટ્સના બાંધકામ અને સંચાલન સહિતના ટેકનિકલ ધોરણો, સ્પષ્ટતાઓ અને સુરક્ષાના ધોરણો વિનિયમો દ્વારા નક્કી કરવા

(જે) આ અધિનિયમના અન્વયેની જોગવાઈઓનો અમલ કરવા માટે કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા સોંપવામાં આવે તેવા અન્ય કાર્યો કરવા

અધિનિયમની કલમ ૧૧ ની ઉપકલમ (ઈ) વિવાદના મુદ્દાની મૂળવણી કરવા માટે સંબંધિત છે. તે બોર્ડને ચોક્કસ પાસાઓ અંગે નિયમો દ્વારા નિયમન કરવાની સત્તા આપે છે. કલમ ૧૧(ઈ)(૨) બોર્ડને સામાન્ય વાહક અથવા કરાર વાહક માટે પરિવહન દરો નક્કી કરવાની સત્તા અર્પે છે. કલમ ૧૧ ની ઉપકલમ (એફ) બોર્ડને સૂચિત પેટ્રોલિયમ, પેટ્રોલિયમ ઉત્પાદનો અને પ્રાકૃતિક વાયુ અંગે નિયમન કરવાની મંજૂરી આપે છે અને કલમ ૧૧ ની ઉપકલમ (ઈ)(૩) બોર્ડને પાઈપલાઈન પ્રવેશ સંહિતા અનુસાર સંસ્થાઓ વચ્ચે ન્યાયસંગત વેપાર અને સ્પર્ધા સુનિશ્ચિત થાય તે હેતુથી શહેર અથવા સ્થાનિક પ્રાકૃતિક વાયુ વિતરણ જાળામાં

પ્રવેશ બાબતે નિયમો દ્વારા નિયમન કરવાની સત્તા આપે છે. અહીં નોંધવું સંબંધિત છે કે, વડી અદાલતે, ઉક્ત જોગવાઈમાં વપરાયેલી ભાષાની મૂળવણી કરતાં એવું ઠરાવ્યું છે કે:-

અમારો એવો મત છે કે ઉપરોક્ત પૈકીની કોઈપણ કલમનું અર્થઘટન બોર્ડના કાર્યરૂપે ભાવ નિયંત્રણ/વિનિયમન નિર્ધારિત કરતી હોવાનું કરી શકાય નહીં. ઉપરોક્ત કલમ (એ) માં, ગ્રાહકોના હિતોના સંરક્ષણનું નિર્ધારણ કરતી વખતે, તે જ બાબતને ગેસનું વિતરણ, વ્યવહાર, પરિવહન અને બજારીકરણ કરતી સંસ્થાઓ વચ્ચે ન્યાયસંગત વેપાર અને સ્પર્ધાને પ્રોત્સાહન આપવાની મર્યાદામાં જ રાખવામાં આવી છે. તેના હેઠળ બોર્ડનું કાર્ય અધિનિયમ હેઠળની સંસ્થાઓ વચ્ચેના પરસ્પર સંબંધનું વિનિયમન કરવાનું છે અને અધિનિયમ હેઠળની સંસ્થાઓ અને ગ્રાહકો વચ્ચેના સંબંધનું વિનિયમન/નિયંત્રણ કરવાનું નથી. તેવી જ રીતે, કલમ (એફ) માં ભાવોની દેખરેખ રાખવાનું કાર્ય નિર્ધારિત કરતાં, તે જ બાબતને સંસ્થાઓ દ્વારા પ્રતિબંધાત્મક વેપાર પ્રથાઓ અટકાવવા માટે સુધારાત્મક પગલાં લેવા સુધી મર્યાદિત રાખવામાં આવી છે. આથી, માત્ર ત્યારે જ, જ્યારે બોર્ડને એવું જણાય કે કોઈ નિશ્ચિત વિસ્તારમાં ગેસના બજારીકરણકારોએ ગઠબંધન રચ્યું છે અથવા કોઈ અન્ય પ્રતિબંધાત્મક વેપાર પ્રથાઓમાં પ્રવૃત્ત છે, ત્યારે જ બોર્ડને ભાવોની દેખરેખ રાખવાનો અધિકાર પ્રાપ્ત થાય છે. વર્તમાન પ્રકરણમાં બોર્ડનો એવો કિસ્સો નથી. અરજદાર, ભલે આજદિન સુધી દિલ્લીમાં ગેસનો એકમાત્ર વિશિષ્ટ બજારીકરણકાર રહ્યો હોય, તેના વિરુદ્ધ કોઈ પ્રતિબંધાત્મક વેપાર પ્રથાનો આક્ષેપ કરવામાં આવ્યો

નથી અને વપરાયેલી સત્તા પણ ભાવોની દેખરેખના નામે વપરાયેલી નથી. કલમ ૧૧ ની કલમ (એફ) ની બીજી ઉપકલમ દ્વારા બોર્ડને મહત્તમ ચુટક ભાવ અંગેની માહિતી પ્રદર્શિત થાય તે સુનિશ્ચિત કરવાનો કાર્ય સોંપવામાં આવ્યો છે. ફરીથી, જે વિધાનમંડળનો આશય બોર્ડને મહત્તમ ચુટક ભાવ નિર્ધારિત કરવાની સત્તા આપવાનો હોત, તો તેને તે બાબત સ્પષ્ટ રીતે જોગવાઈ કરવામાં કોઈ અડચણ ન હતી. તેના બદલે, ચુટક સેવા બાધ્યતાઓ અને બજારીકરણ સેવા બાધ્યતાઓ અમલમાં મૂકવાના કાર્યો જ વિધાનમંડળ દ્વારા સોંપવામાં આવ્યા છે. કલમ ૨(ઝેડકે) અને (ડબલ્યૂ) માં ચુટક સેવા બાધ્યતાઓ અને બજારીકરણ સેવા બાધ્યતાઓની વ્યાખ્યાઓમાં પણ બોર્ડ દ્વારા નક્કી કરાયેલા ભાવ પર વેચાણ કરવાની બાધ્યતા સામેલ નથી.”

૨૩. વડી અદાલત દ્વારા કરાયેલ ઉપરોક્ત મૂલવણી જોગવાઈ સાથે સુસંગત છે અને કલમ ૨૨ માં વપરાયેલ “આધીન” અભિવ્યક્તિ સંદર્ભિત જોગવાઈને દર્શ્યમાન રીતે સ્પષ્ટ કરે છે કે કલમ ૨૨ ને અધિનિયમની કલમ ૧૧ સમક્ષ ઝુકવું પડે છે, જે બોર્ડની સત્તાઓ અને કાર્યો સાથે સંબંધિત છે. કલમ ૧૧ (ઈ) માં માત્ર “સામાન્ય વહનકર્તા” અથવા “કરાર આધારિત વહનકર્તા” એવા શબ્દોનો જ ઉપયોગ થયો છે. ભલે “વિષયવસ્તુ”નો સિદ્ધાંત લાગુ કરવામાં આવે, તત્પતઃ તે “સામાન્ય વહનકર્તા” અને “કરાર આધારિત વહનકર્તા” વિષે જ છે. આ અભિવ્યક્તિની શબ્દકોશીય કલમ અલગ અર્થ દર્શાવે છે અને તેમાં એવી સંસ્થા આવરી લેવામાં આવતી નથી કે જે પોતાની જ વપરાશ માટે પાઈપલાઈનોનો ઉપયોગ કરે છે. શ્રી

દાતારની દલીલ એવી છે કે એકાધિકાર અવધિ પૂર્ણ થયા પછી બોર્ડ પાસે સત્તા રહે છે, તે પણ યોગ્ય ગણાવી શકાય તેવી નથી, કારણ કે આવી સત્તા કલમ ૧૧ હેઠળ બોર્ડને સોંપવામાં આવી નથી. જેમ સ્પષ્ટપણે જોવામાં આવે છે તેમ, આ જોગવાઈ તે સંસ્થાને લગતી છે જ્યારે તે પોતાની પાઈપલાઈનના એક ભાગને સામાન્ય વહનકર્તા અથવા કરાર આધારિત વહનકર્તા તરીકે કાર્યરત કરે છે, ગ્રાહકોને નહીં. પ્રતિવાદી તરફથી હાજર રહેલા વિદ્વાન પરિષ્ઠ વકીલ દ્વારા રજૂ કરવામાં આવ્યું છે કે પોતાની જ વહનવ્યવસ્થા ધરાવતી વ્યક્તિ, એકાધિકાર અવધિ પછી, “સામાન્ય વહનકર્તા” અથવા “કરાર આધારિત વહનકર્તા”ના વ્યવસાયમાં પ્રવેશવાની ક્ષમતા ધરાવી શકે છે અને તે તબક્કે, ગ્રાહકહિતને ધ્યાનમાં રાખીને સ્પર્ધાત્મક સંભાવનાઓ જળવાઈ રહે તે માટે, બોર્ડ તે માટેનો ભાવ નિર્ધારિત કરી શકે; પરંતુ મહત્વની બાબત એ છે કે તેનાથી બોર્ડને એવી સત્તા પ્રાપ્ત થતી નથી કે તે સંસ્થાને ગ્રાહકને આપવામાં આવતા બિલમાં તેને સમાવેશ કરવા/પ્રતિબિંબિત કરવા આદેશ આપી શકે. એમ ભારપૂર્વક રજૂ કરવામાં આવે છે કે આ સંદર્ભમાં દરશુલ્ક નક્કી કરવાની સત્તા બોર્ડ પાસે નથી.

૨૪. શ્રી દાતાર, વિદ્વાન પરિષ્ઠ વકીલ, રજૂ કરશે કે જ્યારે બોર્ડની સ્થાપના કોઈ કાયદા હેઠળ કરવામાં આવી હોય અને તેને માત્ર એટલા માટે નિયમન કરવાની સત્તા હોય કે પોતાનું પાઈપલાઈન ધરાવતી એકમનો કોઈ ઉલ્લેખ નથી, ત્યારે એવું કહેવું અનુરૂપ નથી કે બોર્ડ કિંમત નક્કી કરી શકતું નથી અને આ સંદર્ભમાં થયેલો ખર્ચ ગ્રાહકને આપવામાં આવતા બિલમાં દર્શાવી શકતું નથી. તેમની વધુ રજૂઆત એ છે

કે ગ્રાહકને જાણવાનો અધિકાર છે. વિદ્વાન પરિષ્ઠ વકીલ એટલી હદ સુધી રજૂઆત કરશે કે આ એક કેસસ ઓમિસસ છે અને તેથી, અદાલતે હેતુલક્ષી અર્થઘટનનો સિદ્ધાંત અપનાવવો જોઈએ અને જરૂરી ફળદાયી અર્થઘટન પ્રાપ્ત કરવા માટે ખાલી જગ્યા પૂરીને તેવું કરી શકે છે. શ્રી સલ્વે અને શ્રી ત્રિપાઠી, તેના વિપરીત, રજૂ કરશે કે વિધાનમંડળે જ્ઞાતપણે એવું કર્યું નથી અને કોઈપણ પરિસ્થિતિમાં અદાલતે તેમાં આવો કોઈ તત્ત્વ વાંચીને સમાવેશ કરવો જોઈએ નહીં. સુશ્રી પિંકી આનંદ, વિદ્વાન એ.એસ.જી., ભારત સંઘ દ્વારા દાખલ કરાયેલા સોગંદનામા પર આધાર રાખીને રજૂ કરશે કે વિધાનમંડળે બોર્ડને ઉક્ત સત્તા આપી નથી. એટલું જણાવવું યોગ્ય છે કે ભારત સંઘ દ્વારા, કોઈ કાનૂની જોગવાઈના અર્થઘટન અંગે, કોઈ અભિપ્રાય લેવાયો હોય તો પણ તેનો અર્થ એ નથી કે એ જ યોગ્ય અર્થઘટન છે, કારણ કે કાયદામાં આ સુસ્થાપિત છે કે કોઈપણ વ્યક્તિ વિધાનમંડળની તરફથી બોલી શકતી નથી. અદાલત જ અંતિમ અર્થઘટક છે. આ બાબત ધ્યાનમાં રાખીને, અમારે તપાસવું છે કે આવી પરિસ્થિતિમાં શ્રી દાતાર દ્વારા દલીલ કરાયું છે તેમ, શું આ અદાલત જોગવાઈમાં શબ્દોનો સમાવેશ કરી શકે.

૨૫. આ સંદર્ભમાં અમે, ઉપયોગી રીતે, આ ક્ષેત્રના કેટલાક પ્રાધિકૃત નિર્ણયોનો ઉલ્લેખ કરી શકીએ છીએ. સી.એસ.ટી. વિ. પાર્સન ટૂલ્સ એન્ડ પ્લાન્ટ્સ, (૧૯૭૫) જ એસ.સી.સી. ૨૨ માં અદાલતે ઠરાવ્યું છે કે જો વિધાનમંડળ કોઈ અનુરૂપ કાયદાની કોઈ જોગવાઈને અનુગામી કાયદામાં જાણપૂર્વક સામેલ કરવાનું છોડે, અથવા કોઈ કાયદામાં પ્રત્યક્ષ અવકાશ રહેલો હોય, અને તેની ભાષા અન્યથા સ્પષ્ટ

અને દ્વિઅર્થી રહિત હોય, તો અદાલતને એવું છોડાયેલું તત્વ તેમાં કલ્પિત રીતે ઉમેરવા અથવા અર્થઘટન, સામ્યતા કે ગૃહિત અર્થના બહાને તેમાં એવી કોઈ બાબત દાખલ કરવાની સત્તા નથી, જેને તે ન્યાય અને સમતાના સામાન્ય સિદ્ધાંત તરીકે યોગ્ય માને. આપું કરવું એટલે ‘વિધાનમંડળના આરક્ષિત ક્ષેત્રમાં હસ્તક્ષેપ કરવો’ થાય. બોર્ડ ઓફ મુસ્લિમ વક્સ વિ. રાધા કિશન માં આ પ્રમાણે અવલોકન કરવામાં આવ્યું છે:—

"યદ્યપિ એ સત્ય છે કે ન્યાયિક અર્થઘટનના બહાને અદાલત કાયદામાં રહેલી ચૂક અથવા અભાવની પૂર્તિ કરી શકતી નથી, તેવું જ એટલું જ સત્ય છે કે સંસદના અધિનિયમનું અર્થઘટન કરતી વખતે અદાલતોને હંમેશા વિધાનમંડળની મનશાને અસરકારક બનાવવાનો પ્રયત્ન કરવો જ જોઈએ. કોર્ડ વિ. સ્પૂનર, (૧૮૪૬) ૬ મૂર પી.સી. માં ન્યાયિક સમિતિએ જણાવ્યું હતું:

"અમે વિધાનમંડળ દ્વારા અધિનિયમમાં કરવામાં આવેલ ખામીયુક્ત શબ્દપ્રયોગને સહાય આપી શકતા નથી; અમે તેમાં ઉમેરો કરી શકતા નથી, સુધારો કરી શકતા નથી અને અર્થઘટન દ્વારા ત્યાં રહેલી ખામીઓને પૂરી કરી શકતા નથી."

એવું કરવું એટલે વિધાનમંડળના કાર્યનું અતિક્રમણ કરવું થાય. તે જ સમયે, આ સુસ્થાપિત સિદ્ધાંત છે કે અધિનિયમની જોગવાઈઓનું અર્થઘટન કરતી વખતે અદાલતો એવાં અર્થઘટનને સ્વીકારવામાં સંકોચ રાખે, જે અધિનિયમના કોઈપણ ભાગને નિર્રથક અથવા અપ્રભાવી બનાવવાની દિશામાં વળે. તેથી, અધિનિયમ

દ્વારા અભિપ્રેત ઉપચારને આગળ વધારવા માટે સંબંધિત જોગવાઈઓ વચ્ચે સુસંગતતા સ્થાપિત કરવાનો પ્રયત્ન હંમેશા કરવો જોઈએ."

૨૬. આ સંદર્ભમાં, અમે સીઆઈટી વિ. નેશનલ તાજ ટ્રેડર્સ, (૧૯૮૦) ૧ એસસીસી ૩૭૦ માં આપેલ અધિકૃત નિર્ધારણનો લાભદાયી રીતે ઉલ્લેખ કરી શકીએ, જેમાં સ્પષ્ટપણે નિર્ધારિત કરવામાં આવ્યું છે કે વ્યાખ્યાના બે સિદ્ધાંતો, અર્થાત્ એક કેસસ ઓમિસસ સંબંધિત અને બીજો સમગ્ર અધિનિયમને એકંદરે વાંચવા સંબંધિત, સુસ્થાપિત થઈ ચૂક્યા છે. અદાલતે મેક્સવેલ ઓન ઇન્ટરપ્રિટેશન ઓફ સ્ટેટ્યુટ્સના પૃષ્ઠ ૩૩ અને ૪૭ પરથી થોડા અવતરણો પુનઃઉત્પન્ન કર્યા છે, જેમ કે લોર્ડ ડેવી દ્વારા કેનેડા સુગર રિફાઈનિંગ કો. લિ. વિ. આર., ૧૮૯૮ એસી ૭૩૫ માં જણાવાયું છે, અને ત્યારબાદ આ પ્રમાણે જણાવ્યું:—

"અન્ય શબ્દોમાં કહીએ તો, પ્રથમ સિદ્ધાંત અનુસાર, સ્પષ્ટ આવશ્યકતા હોય અને તેનો કારણ અધિનિયમના પોતાના જ ચાર ખૂણાઓની અંદર પ્રાપ્ત થતું હોય તેવા કિસ્સા સિવાય, અદાલત દ્વારા કાસસ ઓમિસસની પૂર્તિ કરી શકાય નહીં; પરંતુ તે જ સમયે કાસસ ઓમિસસ સહેલાઈથી અનુમાનિત કરવો જોઈએ નહીં અને તે હેતુસર અધિનિયમ અથવા કલમના તમામ ભાગોનું સંયુક્ત રીતે અર્થઘટન કરવું આવશ્યક છે અને કલમની દરેક જોગવાઈનું તેના પરિપ્રેક્ષ્ય તથા તેની અન્ય જોગવાઈઓના સંદર્ભમાં અર્થઘટન કરવું જોઈએ, જેથી કોઈ વિશિષ્ટ જોગવાઈ પર મૂકવામાં આવતું અર્થઘટન સમગ્ર અધિનિયમને એક સુસંગત વિધાનરૂપ બનાવે. વિશેષ કરીને ત્યારે આ વધુ લાગુ પડે છે, જ્યારે કોઈ વિશિષ્ટ જોગવાઈનું શબ્દશઃ

અર્થઘટન સ્પષ્ટપણે અસંગત અથવા વિસંગત પરિણામો તરફ દોરી જાય, જેવો ઉદ્દેશ વિધાનમંડળનો હોઈ શકે તેમ નથી. "અયુક્તિયુક્ત પરિણામ ઉત્પન્ન કરવાનો આશય", ડેન્કવર્ટ્સ, એલ.જે.એ, આર્ટેમિયુ વિ. પ્રોકોપિયુ (૧૯૬૬ ૧ ક્યુબી ૮૭૮) માં જણાવ્યું હતું, "જો અન્ય કોઈ અર્થઘટન ઉપલબ્ધ હોય તો, તે અધિનિયમને આક્ષેપરૂપે ફાળવી શકાય નહીં." જ્યાં શબ્દોને શબ્દશઃ લાગુ કરવાથી "કાયદેસરની જોગવાઈના સ્પષ્ટ આશયને નિષ્ફળ બનાવે અને સંપૂર્ણપણે અયુક્તિયુક્ત પરિણામ ઉત્પન્ન કરે", ત્યાં આપણે "શબ્દો પર થોડું બળ આપવું" પડે અને તે દ્વારા તે સ્પષ્ટ આશય સિદ્ધ કરી યુક્તિસંગત અર્થઘટન પ્રાપ્ત કરવું પડે. [લોર્ડ રીડ મુજબ, લ્યુક વિ. આઈ.આર.સી. (૧૯૬૬ એસી ૫૫૭) માં, જ્યાં પૃષ્ઠ ૫૭૭ પર તેમણે આ પાણ નોંધ્યું હતું: "આ કોઈ નવી સમસ્યા નથી, જોકે પ્રારૂપ-રચનાનો અમારો ધોરણ એવો છે કે તે ભાગ્યે જ પ્રગટ થાય છે".] આ સિદ્ધાંતોના પ્રકાશમાં, અમારે કલમ ૩૩-બી ની ઉપકલમ (૨)(બી) નું તેના પરિપ્રેક્ષ્ય અને કલમ ૩૩-બી ની અન્ય જોગવાઈઓના સંદર્ભમાં અર્થઘટન કરવું પડશે."

૨૭. એસ.પી. ગુપ્તા વિ. યુનિયન ઓફ ઈન્ડિયા, (૧૯૮૧) સપ્. એસ.સી.સી. ૮૭ માં, વિવિધ સત્તાધિકરણોનો ઉલ્લેખ કર્યા બાદ, આમ ઠરાવવામાં આવ્યું છે:-

"આથી, વિવિધ વર્ગોમાં વર્ગીકૃત કરવામાં આવેલા નિર્ણયોનો સંપૂર્ણ અને સર્વાંગી વિચાર કર્યા પછી, આ અદાલત તથા અન્ય વિદેશી અદાલતોના નિર્ધારિત પ્રકરણોમાંથી નીચે મુજબના સિદ્ધાંતો પ્રસ્કૂટ થાય છે:

" જ્યાં કોઈ કાયદાની ભાષા સ્પષ્ટ અને નિર્વિવાદ હોય છે, ત્યાં કાસસ ઓમિસસના સિદ્ધાંતનો અમલ કરવા અથવા બાહ્ય સહાયકોને આધારરૂપે ઉપયોગમાં લેવા માટે કોઈ અવકાશ રહેતો નથી, કારણ કે આવા પ્રસંગે બંધારણ અથવા કાયદામાં વપરાયેલા શબ્દો પોતે જ પોતાનો અર્થ વ્યક્ત કરે છે અને અદાલતનું કાર્ય માત્ર અદાલતોને વિધાનમંડળના અનુમાનિત આશયને અનુરૂપ એવું લાગે છે તે મુજબ શબ્દો અથવા અભિવ્યક્તિઓ ઉમેરવાનું નથી."

૨૮. ભારત એલ્યુમિનિયમ કો. વિ. કૈસર એલ્યુમિનિયમ ટેકનિકલ સર્વિસિસ ઇન્ક., (૨૦૧૨) ૯ એસ.સી.સી. પપર માં આ મુજબ અભિપ્રાય વ્યક્ત કરવામાં આવ્યો છે:

"..... કે સંસદ દ્વારા જ જે કરી શકાય તેવી અનુમાનિત ચૂક પૂરી પાડવું અદાલતનું કાર્ય નથી. અમારી દૃષ્ટિએ, કોઈ અધિનિયમ અથવા અધિનિયમની કોઈ જોગવાઈનું અર્થઘટન કરતી વખતે વિધાનિક સર્જરી કરવી ન્યાયિક વિકલ્પ પણ નથી અને બાધ્યતા પણ નથી. નલિનાબ્યા બાયસેક, એ.આઈ.આર. ૧૯૫૩ એસ.સી. ૧૪૮ માં આ અદાલતે કરેલી નોંધો ઉપરોક્ત દૃષ્ટિકોણોને સમર્થન આપતી જણાય છે, જેમાં નીચે મુજબ નોંધવામાં આવ્યું છે:

૯. લોર્ડ હેલ્સબરીએ કમિશનર્સ ફોર સ્પેશિયલ પરપઝેસ ઓફ ઇનકમ ટેક્સ વિ. પેમસેલ, ૧૮૯૧ એસી ૫૩૧, પૃષ્ઠ ૫૪૯ (એચએલ) માં જણાવ્યું છે તેમ, આ બાબત સદૈવ ધ્યાનમાં રાખવી જોઈએ કે ધારાસભાએ ભૂલ કરી છે એવી ધારણા પર કોઈપણ અદાલત માટે આગળ વધવું સક્ષમ નથી. અદાલતે એ આધાર પર આગળ

વધવું જોઈએ કે ધારાસભાએ જે કહ્યું છે તે જ તેનો આશય હતો. ધારાસભાએ ઉપયોગમાં લીધેલી ભાષારચનામાં કોઈ ખામી હોય તો પણ, કોર્ડ વિ. સ્પૂનર, (૧૮૪૬-૪૯) ૬ મૂ પીસી ૧ માં દર્શાવ્યા મુજબ, અદાલત અધિનિયમમાં ધારાસભાની ખામીયુક્ત શબ્દરચનાને સહાય કરી શકે નહીં અથવા તેમાં ઉમેરો કે સુધારો કરી શકે નહીં અથવા અર્થઘટન દ્વારા અધિનિયમમાં બાકી રહી ગયેલી ખામીઓને પૂર્ણ કરી શકે નહીં. જ્યાં કાસસ ઓમિસસ હોય ત્યાં પણ, હંસરાજ ગુપ્તા વિ. ઓફિશિયલ લિક્વિડેટર્સ ઓફ ડેહરા દૂન-મસૂરી ઇલેક્ટ્રિક ટ્રામવે કો. લિ., એઆઈઆર ૧૯૩૩ પીસી ૬૩ માં લોર્ડ રસેલ ઓફ કિલોવને જણાવ્યું છે તેમ, તે ખામીનું નિવારણ કરવું અદાલતો સિવાય અન્ય માટે છે."

આ રીતે જણાવ્યા પછી અદાલતે ડુપોર્ટ સ્ટીલ્સ લિમિટેડ, (૧૯૮૦) ૧ ડબલ્યુએલઆર ૧૪ માં લોર્ડ ડિપલોક દ્વારા કરાયેલ અવલોકનોનો ઉલ્લેખ કર્યો છે, જેમાં આ પ્રમાણે નિર્ધારિત કરવામાં આવ્યું છે:

"...ન્યાયતંત્રની ભૂમિકા એટલી જ મર્યાદિત છે કે સંસદે પોતાની મન્નતની અભિવ્યક્તિ તરીકે જે શબ્દોને મંજૂરી આપી છે, તે શબ્દોમાંથી તે મન્નત શું હતી તે નિર્ધારિત કરવી અને તેને અમલમાં મૂકવો. જ્યાં કાયદાકીય શબ્દોનો અર્થ સ્પષ્ટ અને અદ્વિઅર્થક હોય, ત્યાં ન્યાયાધીશો માટે એવો કોઈ અધિકાર નથી કે તેઓ તેના સ્પષ્ટ અર્થને અમલમાં મૂકવામાં નિષ્ફળ જવા માટે બહાના રૂપે કલ્પિત અસ્પષ્ટતાઓ ઊભી કરે, માત્ર એટલા માટે કે તેઓ પોતે માને છે કે તેમ કરવાના પરિણામો અયોગ્ય, અથવા અન્યાયી કે અનૈતિક હશે. ઔદ્યોગિક સંબંધો જેવા

વિવાદાસ્પદ વિષયોમાં શું યોગ્ય છે, શું ન્યાયસંગત છે અને શું નૈતિક રીતે સમર્થનીય છે તે બાબતે મંતવ્યોમાં ભિન્નતા માટે અવકાશ રહેલો હોય છે. અમારા બંધારણ હેઠળ આ બાબતોમાં સંસદનો અભિપ્રાય સર્વોપરી છે."

(ભાર મૂકવામાં આવ્યો છે)

૨૯. તાજેતરમાં, સારા મેથ્યુ વિ. ઇન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ કાર્ડિયો વાસ્ક્યુલર ડિસીઝિસ, (૨૦૧૪) ૨ એસ.સી.સી. ૬૨ માં, ફોજદારી પ્રક્રિયા સંહિતાની કલમ ૪૬૮નું અર્થઘટન કરતાં, અદાલતે આ મુજબ અભિપ્રાય વ્યક્ત કર્યો છે:—

"એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે વિધાનમંડળ દ્વારા રહેલી અવગણનાને ન્યાયિક અર્થઘટન દ્વારા પૂરી કરી શકાય નહીં. એવો રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે ફોજદારી પ્રક્રિયા સંહિતાની કલમ ૪૬૮ને આ અર્થમાં વાંચવી કે મર્યાદાનો સમયગાળો એ એવો સમયગાળો છે જેના અંદર ફરિયાદ/આરોપપત્ર દાખલ કરવાનું હોય, તો તે કલમ ૪૬૭ અને ૪૬૮માં શબ્દો ઉમેરવા બરાબર ગણાશે. વધુમાં એવો રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે જો વિધાનમંડળે કોઈ ખામી છોડી હોય, તો વિધાનમંડળના અનુમાનિત આશયના આધારે તેને પૂર્ણ કરવું અદાલત માટે ખુલ્લું નથી. શિવ શક્તિ કૂપ. હાઉસિંગ સોસાયટી, (૨૦૦૩) ૬ એસ.સી.સી. ૬૫૯, ભારત એલ્યુમિનિયમ, (૨૦૧૨) ૯ એસ.સી.સી. ૫૫૨ તથા આ અદાલતના અન્ય અનેક ચુકાદાઓ, જેમાં વિધાનમંડળીય અવગણનાના સિદ્ધાંતની ચર્ચા કરવામાં આવી છે, ઉપર નિર્ભરતા મૂકવામાં આવે છે. અમારા મત મુજબ, આ કેસમાં વિધાનમંડળીય અવગણનાના સિદ્ધાંતના પ્રયોગ માટે કોઈ અવકાશ નથી. એવું માનવું શક્ય નથી કે વિધાનમંડળે

કંઈક એવું સમાવવાનું રહી ગયું છે જેને આ અદાલત પૂરું કરવાનો પ્રયાસ કરી રહી છે. કાયદાના અર્થઘટનનો મુખ્ય હેતુ વિધાનમંડળના આશયને નિર્ધારિત કરવાનો અને ત્યારબાદ તે આશયને અસરકારક બનાવવાનો છે. લૉ કમિશનની બેતાલીસમી અહેવાલ અને જે.પી.સી.ના અહેવાલમાં પ્રતિબિંબિત થયેલા વિધાનમંડળીય આશયને નિર્ધારિત કર્યા પછી, આ અદાલત માત્ર વિધાનમંડળીય આશયને અસરકારક બનાવવા અને તેના અર્થઘટનથી કોઈ અસંગતિજન્ય પરિણામ ન આવે તેની ખાતરી કરવા માટે, અધ્યાય ૩૬ની જોગવાઈઓનું ફોજદારી પ્રક્રિયા સંહિતાની અન્ય સંબંધિત જોગવાઈઓ સાથે સુસંગત રીતે અર્થઘટન કરી રહી છે. એવું કહેવું શક્ય નથી કે વિધાનમંડળે કોઈ ખાલી જગ્યા રાખી છે, જેને અમે ન્યાયિક અર્થઘટનની પ્રક્રિયા દ્વારા પૂરી કરવાનો પ્રયાસ કરી રહ્યા છીએ જેથી વિધાનમંડળના ક્ષેત્રમાં અતિક્રમણ થાય. તેથી, વિધાનમંડળીય અવગણનાના સિદ્ધાંત સંબંધિત ઉદ્દેખિત નિર્દેશો હાલના કેસ માટે સંબંધિત નથી."

૩૦. અમે ઉપરોક્ત અવતરણનો ઉદ્દેખ કર્યો છે કારણ કે બંધારણીય પીઠે વિધાનના અર્થઘટનનો મુખ્ય હેતુ વિધાનમંડળની મંજૂર નિર્ધારિત કરવાનો, ફોજદારી પ્રક્રિયા સંહિતાની વિવિધ જોગવાઈઓનું સુસંગત અર્થઘટન કરવાનો અને અર્થઘટનના પરિણામે કોઈ અસંગતતા ઊભી ન થાય તેની ખાતરી કરવાનો મુદ્દે ભાર મૂક્યો છે. તે ઉપરાંત, અદાલતે સ્પષ્ટપણે નોંધ્યું છે કે આ એવો કેસ નથી જેમાં એવું કહી શકાય કે વિધાનમંડળે કોઈ ખાલી જગ્યા છોડી છે અને અદાલત ન્યાયિક અર્થઘટનની પ્રક્રિયા દ્વારા તેને પૂરી કરવાનો પ્રયાસ કરી રહી છે જેથી વિધાનમંડળના ક્ષેત્રમાં

અતિક્રમણ થાય. હાલના કેસમાં, અધિનિયમના યોજનાત્મક પરિપ્રેક્ષમાં અને વિધાનમંડળની મંજૂરી વાંચીને તથા સુસંગત અર્થઘટનના સિદ્ધાંતનો અમલ કરીને, અમે એવું માનતા નથી કે જે સંસ્થાઓ "કોમન કેરિયર્સ" અથવા "કોન્ટ્રાક્ટ કેરિયર્સ" નથી તેમની સમાવેશિતા માન્ય ગણાવી શકાય. વિધાનમંડળે જ્ઞાતપણે તેમને અધિનિયમની કલમ ૧૧ હેઠળ સમાવેશમાં લીધા નથી અને આ અસામાવેશથી કોઈ અસંગતતા ઊભી થતી નથી અને તેથી કોઈ પ્રકારના સાહસિક અર્થઘટન અંગે વિચારવાની આવશ્યકતા નથી.

૩૧. અમારે એવી કેટલીક પરિસ્થિતિઓનો નોંધ લેવો જ જોઈએ કે જેમાં અદાલતે સંબંધિત જોગવાઈનું સમન્વયન કરવા માટે શબ્દો ઉમેર્યા હતા અને તે પ્રકારની કસરત અધિનિયમ દ્વારા અભિપ્રેત ઉપચારને આગળ વધારવા માટે કરવામાં આવી હતી. સુરજિત સિંહ કાલરા વિ. યુનિયન ઓફ ઈન્ડિયા, (૧૯૯૧) ૨ એસ.સી.સી. ૮૭ માં, ત્રણ ન્યાયાધીશોની ખંડપીઠે વિસંગતતા અવલોકન કરીને, આ રીતે ઠરાવ્યું:—

"એ સત્ય છે કે જે શબ્દો કાયદામાં નથી તે તેમાં વાંચવા અનુમતિપ્રાપ્ત નથી, પરંતુ "જ્યાં વિકલ્પ એવો હોય કે તો અનુસંગ દ્વારા એવા શબ્દો પૂરવા પડે જે ભૂલથી છૂટી ગયા હોવાનું જણાય, અથવા એવી વ્યાખ્યા સ્વીકારવી પડે જેનાથી અમુક વર્તમાન શબ્દોનો સર્વ અર્થ નષ્ટ થઈ જાય, ત્યાં આવા શબ્દો પૂરવા અનુમતિપ્રાપ્ત છે" (કેઈઝ સ્ટેટ્યુટ લો, ૭મી આવૃત્તિ, પૃ. ૧૦૯). સમાન અવલોકનો હમીદિયા હાર્ડવેર સ્ટોર્સ વિ. બી.

મોહન લાલ સોવકાર, (૧૯૮૮) ૨ એસ.સી.સી. ૫૧૩ માં કરવામાં આવ્યા હતા, જ્યાં એવું અવલોકિત કરવામાં આવ્યું હતું કે કોઈ જોગવાઈનું અર્થઘટન કરતી અદાલતે તેમાં સ્પષ્ટપણે અધિનિયમત ન કરાયેલા શબ્દો સહેલાઈથી ઉમેરવા ન જોઈએ, પરંતુ જે સંદર્ભમાં જોગવાઈ આવેલ હોય અને જે કાયદામાં ઉક્ત જોગવાઈ અધિનિયમત કરવામાં આવી હોય તેના હેતુને ધ્યાનમાં રાખી અદાલતે તેનું સુસંગત રીતે અર્થઘટન કરવું જોઈએ જેથી તે અર્થસભર બને. સંબંધિત જોગવાઈઓને હંમેશા એવી રીતે સમન્વિત કરવાનો પ્રયત્ન થવો જોઈએ કે કાયદા દ્વારા અભિપ્રેત ઉપચારને પ્રગતિ મળે. (જુઓ: સિરાજુલ હક ખાન વિ. સુન્ની સેન્ટ્રલ બોર્ડ ઓફ વકફ્, એ.આઈ.આર. ૧૯૫૯ એસ.સી. ૧૯૮.)”

૩૨. અમે ઉપરોક્ત સત્તાધિકરણનો ઉદ્દેશ કયો છે કારણ કે શ્રી દાતારે આદરપૂર્વક દલીલ કરી છે કે કલમ ૧૧ માં થયેલો લોપ આકસ્મિક છે. સુરજીત સિંહ કલરા (ઉપરોક્ત) અને આ સર્વોચ્ચ અદાલતના અન્ય નિર્ણયોમાં જે કસોટી નિર્ધારિત કરવામાં આવી છે, તે અંગે અમને ભય છે કે તે વાસ્તવમાં શ્રી દાતારની રજૂઆતને સમર્થન આપતી નથી. કલ્પનાની કોઈપણ હદ સુધી જઈએ તો પણ, વિશિષ્ટ સંદર્ભમાં બોર્ડને સત્તા પ્રદાન ન કરવું આકસ્મિક છે એવું અમે માની શકતા નથી. વિધાનમંડળનો આશય સંપૂર્ણપણે સ્પષ્ટ અને સરળ છે અને હકીકતમાં, અસ્તિત્વમાન શબ્દોને કોઈ અર્થ આપવા માટે કોઈ અન્ય અર્થઘટન અપનાવવાની

આવશ્યકતા જ ઉપસ્થિત થતી નથી. તેથી, ઉક્ત રજૂઆતથી અમે પ્રભાવિત થયા નથી.

૩૩. આ પાસાની ચર્ચા કર્યા પછી, કલમ ૬૧નો ઉલ્લેખ કરવો યોગ્ય છે, જે બોર્ડને વિનિયમો બનાવવાની સત્તા સાથે સંબંધિત છે. કલમ ૬૧ની ઉપકલમ (૧)માં નક્કી કરવામાં આવ્યું છે કે બોર્ડ, સૂચના દ્વારા, અધિનિયમ તથા તે હેઠળ બનાવવામાં આવેલા નિયમો સાથે સુસંગત એવા વિનિયમો બનાવી શકે છે જેથી અધિનિયમની જોગવાઈઓ અમલમાં મૂકી શકાય. કલમ ૬૧ની ઉપકલમ (૨)માં નક્કી કરવામાં આવ્યું છે કે ઉપરોક્ત સત્તાની સામાન્યતાને અસર કર્યા વિના, આવા વિનિયમો નીચે દર્શાવેલ તમામ અથવા કોઈપણ બાબતો માટે જોગવાઈ કરી શકે છે અને તે બાબતો ત્યારબાદ ગણાવેલી છે. શ્રી દાતારે કલમ ૬૧(૨)(ટી) પર ભાર મૂક્યો છે, જે નીચે મુજબ છે:—

“(ટી) સામાન્ય વાહકો અથવા કરાર આધારિત વાહકો અથવા શહેર અથવા સ્થાનિક પ્રાકૃતિક ગેસ વિતરણ જાળ માટેના પરિવહન દરો અને કલમ ૨૨ ની ઉપકલમ (૧) હેઠળ આવા દરો નક્કી કરવાની રીત.”

૩૪. ઉક્ત જોગવાઈનું પરીક્ષણ કરતા અમે નોંધીએ છીએ કે તે "સામાન્ય વહનકાર" અને "કરાર આધારિત વહનકાર" અથવા "શહેરી અથવા સ્થાનિક કુદરતી ગેસ વિતરણ જાળ" માટેના પરિવહન દરવિષયક છે અને તેનો નિર્ધાર કલમ ૨૨ની ઉપકલમ (૧) મુજબ કરવાનો રહે છે. નોંધનીય છે કે, ઉક્ત જોગવાઈના અનુસંધાને, પેટ્રોલિયમ અને કુદરતી ગેસ નિયમનકારી બોર્ડ (શહેરી અથવા

સ્થાનિક કુદરતી ગેસ વિતરણ જાળાં માટે જાળું દર અને સીએનજી માટે સંકોચન શુલ્કના નિર્ધારણ) નિયમો, ૨૦૦૮, જેને અમે અગાઉથી "નિયમો" તરીકે ઉલ્લેખ્યા છે, ઘડવામાં આવ્યા છે. નિયમ ૨(ઈ) અને ૨(જી) પર ભાર મૂકવામાં આવ્યો છે, જે નીચે મુજબ છે:—

"(ઈ) "સીએનજી માટેનો સંકોચન શુલ્ક" નો અર્થ એવો શુલ્ક (કાયદેસર કર અને વસૂલાતોને બાદ કરતાં) થાય છે, જે રૂપિયા/કિલોગ્રામમાં, કુદરતી વાયુને સંકુચિત કુદરતી વાયુમાં (હવેથી જેને સીએનજી તરીકે ઉલ્લેખવામાં આવશે) ઓનલાઈન સંકોચન કરવા માટે, જેથી અનુસરે સીએનજી સ્ટેશનમાં ગ્રાહકોને વિતરણ કરી શકાય, વસૂલવામાં આવે છે.

(જી) "નેટવર્ક ટેરિફ" નો અર્થ સીજીડી નેટવર્કમાં પ્રાકૃતિક વાયુના ઉપભોક્તાઓની તમામ શ્રેણીઓ માટે રૂપિયા પ્રતિ મિલિયન બ્રિટિશ થર્મલ યુનિટમાં ટેરિફનો ભારિત સરેરાશ એકમ દર (કાયદેસર કર અને લેવીને બાદ કરતાં) (રૂપિયા./એમએમબીટીયુ) થાય છે."

૩૫. નિયમન ૪ નીચે મુજબ વાંચાય છે:—

૪. સી.એન.જી. માટે નેટવર્ક ટેરિફ અને સંકોચન શુલ્કનું નિર્ધારણ.

નિયમન ૩ ના ઉપ-નિયમન (૧) ની કલમ (એ) અથવા કલમ (બી) હેઠળ આવરી લેવાયેલી એકમના સંબંધમાં સી.એન.જી. માટેનો નેટવર્ક ટેરિફ અને સંકોચન શુલ્ક અનુસૂચિ એમાં દર્શાવેલી પ્રક્રિયા મુજબ નિર્ધારિત કરવામાં આવશે.

ઉપરોક્ત ઉપરાંત, નિર્ધારણની પ્રક્રિયા સાથે સંબંધિત વિવિધ વિનિયમો પણ છે. શ્રી દાતાર, વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ, રજૂ કરે છે કે અધિનિયમની કલમ ૬૧ ને અધિનિયમના ઉદ્દેશો અને કારણો સાથે સુસંગત રીતે વાંચવી આવશ્યક છે અને જ્યારે બોર્ડને અધિનિયમના હેતુઓને અમલમાં મૂકવા માટે વિનિયમો ઘડવાની સત્તા છે, ત્યારે તેણે તે વિનિયમો કાયદેસરની જોગવાઈઓ અનુસાર ઘડ્યા છે અને વડી અદાલતે તેને અતિઅધિકારિત જાહેર કરવામાં સંપૂર્ણ રીતે ભૂલ કરી છે.

૩૬. અમે કલમ ૧૧ ના અભિપ્રાય અંગે પહેલેથી જ વિચારણા કરી છે, “ના અધિન” શબ્દોની કેવી રીતે વ્યાખ્યા કરવી તેની બાબતનો ઉલ્લેખ કર્યો છે, બોર્ડના કાર્યો, તેમજ વિશિષ્ટ અધિકાર સંબંધિત જોગવાઈઓ, “સામાન્ય વહનકાર” અને “કરાર વહનકાર” ની વ્યાખ્યાઓ પર પણ વિચાર કર્યો છે. કલમ ૬૧ એવી જોગવાઈ છે જે બોર્ડને નિયમો ઘડવા સક્ષમ બનાવે છે. જો અધિનિયમને સમગ્રરૂપે વાંચતાં એવો અધિકાર પ્રાપ્ત થતો ન હોય, તો પ્રતિનિયુક્ત સત્તા નિયમ ઘડી શકતી નથી, કારણ કે તે કાનૂની જોગવાઈઓ સાથે સુસંગત ગણાશે નહીં અને અધિનિયમની જોગવાઈઓ અમલમાં મૂકવાના હેતુસર પણ નહીં હોય. સ્ટ. જોન્સ ટીચર્સ ટ્રેનિંગ ઇન્સ્ટિટ્યૂટ વિ. નેશનલ કાઉન્સિલ ફોર ટીચર એજ્યુકેશન, (૨૦૦૩) ૩ એસ.સી.સી. ૩૨૧ માં આ મુજબ નિરીક્ષણ કરવામાં આવ્યું છે:—

"નિયમન એ કોઈ વ્યવહારના સંચાલન માટે ઉચ્ચ અધિકારી દ્વારા નિર્ધારિત કરવામાં આવેલો નિયમ અથવા આદેશ છે અને તે સામાન્ય કાર્યપદ્ધતિ માટેના નિયમનો અર્થ સૂચવે છે. નિયમો અને નિયમનો બધા પ્રતિનિયુક્ત વિધાનમાં સમાવેશ પામે છે. ઉપવર્તી વિધાન બનાવવાની સત્તા સક્ષમ બનાવતા અધિનિયમમાંથી પ્રાપ્ત થાય છે અને એ મૂળભૂત સિદ્ધાંત છે કે જેમને આવી સત્તા સોંપવામાં આવી હોય તે પ્રતિનિધિએ અધિનિયમ દ્વારા અપાયેલી સત્તાની મર્યાદાઓની અંદર રહીને કાર્ય કરવું પડે. નિયમો જોગવાઈઓને અથવા સક્ષમ બનાવતા અધિનિયમને બદલી નાખવા માટે બનાવવામાં આવી શકતા નથી, પરંતુ તેનું પૂરક બનવા માટે બનાવવામાં આવી શકે છે. જે માન્ય છે તે અનુસંગિક અથવા ઉપવર્તી વિધાનકારી કાર્યોનું પ્રતિનિયોજન છે, અથવા જેને કાનૂની કલ્પનાના આધારે વિગતો પૂરી કરવાની સત્તા કહેવામાં આવે છે."

૩૭. કુંજ બિહારી લાલ બુટેલ વિ. હિમાચલ પ્રદેશ રાજ્ય, (૨૦૦૦) ૩ એસ.સી.સી. ૪૦ માં એવો નિર્ધાર કરવામાં આવ્યો છે કે અધિનિયમના હેતુને અમલમાં મૂકવા માટે નિયમ બનાવવાની સામાન્ય સત્તા પ્રદાન કરવી એ વિધાનમંડળ માટે અત્યંત સામાન્ય બાબત છે. જ્યારે આવી સત્તા આપવામાં આવે છે, ત્યારે અધિનિયમના પ્રણયનનો હેતુ શોધવો અને ત્યારબાદ જોવું કે રચવામાં આવેલ નિયમો એવી રીતે રચાયા છે કે નહીં કે તેઓ પ્રદાન કરાયેલ આવી સામાન્ય સત્તાના વ્યાપમાં આવે છે, તે

માન્ય હોઈ શકે. જો નિયમ બનાવવાની સત્તા આવી સામાન્ય પરંપરાગત સ્વરૂપમાં વ્યક્ત કરવામાં આવી ન હોય, તો બનાવવામાં આવેલા નિયમો મૂળ અધિનિયમ દ્વારા નિર્ધારિત મર્યાદાઓની અંદર સુરક્ષિત છે કે કેમ તે જોવું પડશે. કર્ણાટક રાજ્ય વિ. એચ. ગણેશ કામથ, (૧૯૮૩) ૨ એસ.સી.સી. ૪૦૨ માં એવું જણાવાયું છે કે ધારાઓના અર્થઘટનનો એ સુસ્થાપિત સિદ્ધાંત છે કે કોઈ અધિનિયમ દ્વારા નિયમ બનાવવાની સત્તા સોંપવાથી નિયમ બનાવતી સત્તાને એવો નિયમ બનાવવાની સક્ષમતા મળતી નથી, જે સક્ષમ બનાવનાર અધિનિયમના વ્યાપથી પર જાય અથવા તેના સાથે અસંગત હોય અથવા તેના વિરુદ્ધ હોય."

૩૮. સુખદેવ સિંહ વિ. ભગતરામ સરદાર સિંહ રઘુવંશી, (૧૯૭૫) ૧ એસ.સી.સી. ૪૨૧ માં

"....વૈધાનિક સંસ્થાઓ ધારાસભાએ અભિપ્રેત કરેલી મર્યાદાથી પરે સત્તાઓનો વ્યાપ વધારવા માટે નિયમો અને વિનિયમો બનાવવાની સત્તાનો ઉપયોગ કરી શકતી નથી. નિયમો અને વિનિયમો બનાવવાની પ્રતિમાએ કાયદા દ્વારા આપવામાં આવેલી વિશિષ્ટ સત્તાના આધારે બનાવવામાં આવેલા નિયમો અને વિનિયમો અનુસરવાના આચરણનો ધોરણ નિર્ધારિત કરે છે."

૩૯. જનરલ ઓફિસર કમાન્ડિંગ-ઈન-ચીફ વિ. સુભાષ યાદવ, (૧૯૮૮) ૨ એસ.સી.સી. ૩૫૧ માં નીચે મુજબ ઠરાવવામાં આવ્યું છે:-

“.....કોઈ નિયમને વૈધાનિક જોગવાઈ જેવો પ્રભાવ પ્રાપ્ત થાય તે પહેલાં બે શરતો પૂર્ણ થવી આવશ્યક છે, એટલે કે, (૧) તે જે અધિનિયમ હેઠળ ઘડવામાં આવ્યો હોય તેની જોગવાઈઓને અનુરૂપ હોવો જોઈએ; અને (૨) તે નિયમ ઘડનાર સત્તાધિકારીની નિયમ-નિર્માણ સત્તાના ક્ષેત્ર અને વ્યાપમાં પણ આવવો જોઈએ. જો આ બેમાંથી કોઈ એક શરત પૂર્ણ ન થાય, તો આ રીતે ઘડાયેલો નિયમ શૂન્ય ગણાશે.”

૪૦. તામિલનાડુ રાજ્ય વિ. પી. કૃષ્ણમૂર્તિ, (૨૦૦૬) ૪ એસ.સી.સી. ૫૧૭ અને ભારત સંઘ વિ. શ્રીનિવાસન, (૨૦૧૨) ૭ એસ.સી.સી. ૬૮૩ માં પણ સમાન દૃષ્ટિકોણ વ્યક્ત કરવામાં આવ્યો છે, જેમાં એવું ઠરાવવામાં આવ્યું છે કે:—

“...જો કોઈ નિયમ અધિનિયમ દ્વારા પ્રદાન કરાયેલ નિયમ બનાવવાની સત્તાની મયા દા બહાર જાય, તો તે નિયમને અધિકારબાહ્ય જાહેર કરવો પડે. જો કોઈ નિયમ એવી જોગવાઈનું સ્થાન લે છે જેના માટે સત્તા પ્રદાન કરવામાં આવી નથી, તો તે અધિકારબાહ્ય બની જાય છે. મૂળભૂત કસોટી એ છે કે નિયમ સાથે સંબંધિત સત્તાના સ્ત્રોતનું નિર્ધારણ કરીને તેનું વિચારણ કરવું. તેવી જ રીતે, કોઈ નિયમ મૂળ અધિનિયમ સાથે સુસંગત હોવો આવશ્યક છે, કારણ કે તે તેની મર્યાદા બહાર જઈ શકતો નથી.”

૪૧. ડૉ. ઇન્દ્રમણિ પ્યારેલાલ ગુપ્તા વિ. ડબલ્યુ.આર. નાટુ, એ.આઈ.આર. ૧૯૬૩ એસ.સી. ૨૭૪ માં સર્વોચ્ચ અદાલતે એવો નિર્ધાર કર્યો છે કે કોઈ કાયદેસર સંસ્થાને કોઈ વિશિષ્ટ સત્તા સોંપવામાં આવી છે કે નહીં તે નક્કી કરવાની કસોટીઓમાંથી એક કસોટી એ છે કે આવી સત્તાનો ઉપયોગ તે કાયદાની કોઈ ચોક્કસ જોગવાઈ દ્વારા પ્રતિબંધિત તો કરવામાં આવેલો નથી ને, જેના દ્વારા આવી કાયદેસર સંસ્થા અસ્તિત્વમાં આવી છે. ટાટા પાવર કંપની લિમિટેડ વિ. રિલાયન્સ એનર્જી લિમિટેડ, (૨૦૦૯) ૧૬ એસ.સી.સી. ૬૫૯ માં એવો નિર્ણય આપવામાં આવ્યો છે કે કાયદા દ્વારા વિશેષરૂપે માન્ય કરવામાં આવેલી નિયામક સત્તાના ઉપયોગ સિવાય અને તે ઉપરાંત, નિયામક સંસ્થાને એવી સત્તાનો ઉપયોગ કરવા ખુદ્દું નથી જે કાયદામાં સમાવવામાં આવી નથી.

૪૨. આ સંદર્ભમાં, એકેડેમી ઑફ ન્યુટ્રિશન ઇમ્પ્રૂવમેન્ટ વિ. યુનિયન ઑફ ઇન્ડિયા, (૨૦૧૧) ૮ એસ.સી.સી. ૨૭૪ માં આવેલા પ્રાધિકરણનો ઉલ્લેખ કરવો ઉપયુક્ત છે. બે-ન્યાયાધીશોની ખંડપીઠ પ્રતિષેધક ખાદ્ય ભેળસેળ (આઠમો સુધારો) નિયમો, ૨૦૦૫ ની સાંવિધાનિક માન્યતાના મુદ્દા સાથે વ્યવહાર કરી રહી હતી. વિવિધ દૃષ્ટિકોણોથી વિગતવાર ચર્ચા કર્યા પછી, અદાલતે એમ ઠરાવ્યું કે:-

"નિયમો બનાવવાની સત્તા સોંપતા અધિનિયમો સામાન્ય રીતે એક માનક ઢાંચાનું અનુસરણ કરે છે. સંબંધિત કલમમાં સામાન્ય શબ્દોમાં

પ્રતિનિયુક્ત સત્તાધિકારીને નિયમો બનાવવાની સત્તા આપતી જોગવાઈ સૌપ્રથમ સમાવિષ્ટ હોય છે, જેમાં “આ અધિનિયમની જોગવાઈઓ અમલમાં મૂકવા માટે” અથવા “આ અધિનિયમના હેતુઓ સિદ્ધ કરવા માટે” જેવા શબ્દોનો ઉપયોગ કરવામાં આવે છે.

આ પછી સામાન્ય રીતે બીજી એક ઉપકલમ આવે છે, જેમાં “ઉપરોક્ત સામાન્ય સત્તાની વ્યાપકતાને અશ્વુદ્ધ રાખીને અને ખાસ કરીને, આવા નિયમો નીચે દર્શાવેલ તમામ અથવા કોઈપણ બાબતો માટે જોગવાઈ કરી શકશે” એવા શબ્દોનો ઉપયોગ કરીને કઈ બાબતો/ક્ષેત્રો સંબંધે વિશિષ્ટ સત્તા સોંપવામાં આવી છે તેની ગણતરી કરવામાં આવે છે. આવી જોગવાઈઓનું અર્થઘટન કરતાં, આ અદાલતે અનેક નિર્ણયોમાં ધાર્યું છે કે જ્યાં ગૌણ વિધાન બનાવવા માટેની સત્તા સામાન્ય શબ્દોમાં પ્રદાન કરવામાં આવી હોય, ત્યાં ત્યારબાદ બાબતો/વિષયોની ક્રાચેલ વિશિષ્ટ સૂચિ માત્ર દષ્ટાંતરૂપ માનવાની રહે છે અને સામાન્ય સત્તાની વ્યાપકતાને મર્યાદિત કરતી નથી. પરિણામે, ભલે કલમ ૨૩(૧-અ) માં ખાસ ગણાવેલા વિષયો કેન્દ્ર સરકારને પડકારવામાં આવેલ નિયમ (નિયમ ૪૪-૧) બનાવવાની સત્તા આપતા ન હોય, તો પણ, જો તે નિયમ અધિનિયમની વ્યાપ્તિની બહાર જતો ન હોય, તો કલમ ૨૩(૧) હેઠળ [પિક] કેન્દ્ર સરકારને આપવામાં આવેલી સામાન્ય સત્તાના સંદર્ભે તે નિયમ બનાવવો ન્યાયસંગત ઠરી શકે છે।

પરંતુ અધિનિયમનો અમલ કરવા અથવા તેને અસરકારક બનાવવાના હેતુસર નિયમો અથવા વિનિયમો બનાવવાની સામાન્ય સત્તા પણ તેના સ્વભાવમાં કડક રીતે અનુગામી છે અને જેના પર આ સત્તા સોંપવામાં આવી છે તે સત્તાધિકારીને અધિનિયમની સામાન્ય અમલક્ષેત્રની વ્યાપ્તિ વધારવા સક્ષમ બનાવી શકતી નથી. તેથી, આવી સત્તા 'અધિનિયમના હેતુઓને વિસ્તૃત કરવાનો, તેને અમલમાં મૂકવા માટે નવા અને ભિન્ન ઉપાયો ઉમેરવાનો, અથવા તેની શરતોમાંથી વિમુખ થવાનો કે તેમાં ફેરફાર કરવાનો પ્રયાસ સમર્થન આપશે નહીં'.

નિયમ ૪૪-૧ એવો નિયમ નથી જે અધિનિયમના હેતુ અને યોજનાને ધ્યાનમાં લેતાં, અધિનિયમની જોગવાઈઓ અમલમાં મૂકવા માટે બનાવવામાં આવ્યો હોય અથવા બનાવવો આવશ્યક હોય. તેનો ખાધ પદાર્થોમાં મિલાવટને અંકુશમાં લેવા અથવા કોઈ સામાજિક કે આર્થિક અનિષ્ટને દબાવવા સાથે કોઈ સંબંધ નથી."

ઉપરોક્ત વિશ્લેષણના આધારે, અદાલતે એવો અભિપ્રાય વ્યક્ત કર્યો કે:- "અમે અગાઉથી જ નોંધ્યું છે કે હાલની સ્થિતિએ એવું દર્શાવવા માટે કોઈ સામગ્રી ઉપલબ્ધ નથી કે સર્વવ્યાપક મીઠા-આયોડીનિકરણ જાહેર આરોગ્ય માટે હાનિકારક થશે (અર્થાત્ તે જનસમૂહના બહુમતી ભાગ માટે, જે આયોડીનની ઉણપથી પીડિત નથી). પરંતુ અમને એવું ઠરાવવું

ફરજિયાત બને છે કે નિયમ ૪૪-૧ અધિનિયમની સત્તાની બહારનો છે અને તેથી, માન્ય નથી."

૪૩. વર્તમાન કેસમાં, અધિનિયમની કલમ ૧૧ મુજબ બોર્ડને આવી કોઈ સત્તા પ્રદાન કરવામાં આવી નથી. એ જ વિધાનમંડળની મનશા છે. કલમ ૬૧ બોર્ડને અધિનિયમના હેતુઓને અમલમાં મૂકવા માટે નિયમો ઘડવાની સગવડ આપે છે અને તેમાં કેટલાક નિશ્ચિત પાસાઓનો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે. કલમ ૬૧ ને કાયદાકીય યોજનાના પરિપ્રેક્ષ્યમાં વાંચવાની રહે છે. નિયમનકારી જોગવાઈઓ, એ કહેવાની જરૂર નથી, અધિનિયમના સ્વભાવ અને તેના પાઠ્ય પરિપ્રેક્ષ્યને ધ્યાનમાં રાખીને જ વાંચવાની અને લાગુ કરવાની રહે છે, કારણ કે સત્તાનો સ્ત્રોત તે જ છે. સમગ્ર અધિનિયમનું અવલોકન કરતાં અને વિવિધ સિદ્ધાંતો લાગુ કરતાં અમે આપું નિષ્કર્ષે પહોંચીએ છીએ કે અધિનિયમ બોર્ડને આવી કોઈ સત્તા પ્રદાન કરતું નથી અને કલમ ૨૨ માં વપરાયેલ "ના આધિન" શબ્દપ્રયોગ તેને શરતી બનાવે છે. તેને અધિનિયમની અન્ય જોગવાઈઓને આધીન રહેવું પડે છે. ટેરિફ નક્કી કરવાની સત્તા બોર્ડ ને આપવામાં આવી નથી. તેથી બોર્ડ એવો નિયમ ઘડી શકતું નથી જે શહેર અથવા સ્થાનિક ગેસ વિતરણ નેટવર્ક માટેના નેટવર્ક ટેરિફના નિર્ધારણ તથા સી.એન.જી. માટેના સંકોચન શુલ્ક સંબંધિત ક્ષેત્રને આવરી લે. કારણ કે સમગ્ર નિયમ

ઉપરોક્ત વિષયની આસપાસ કેન્દ્રીત છે, તેથી ઉક્ત નિયમને સત્તાતીત જાહેર કરવો યોગ્ય છે, અને અમે તેમ કરીએ છીએ.

જજ. પરિણામે, અમને આ અપીલમાં કોઈ સાર દેખાતો નથી અને તેથી, ખર્ચ બાબતે કોઈ આદેશ કર્યા વિના, તે મુજબ આ અપીલ નામંજૂર કરવામાં આવે છે.

અપીલ ફગાવવામાં આવે છે.

*The Translation of this judgment has been provided by M/s.
Hyperlink E-Solutions Pvt. Ltd.*

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: *The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.*